

Årsberetning 2016

Forord

Foreningen NORDENs aktivitetsniveau er stadig stigende både i lokalafdelingerne og på landsplan. Vi har stærkt fokus på, at være en af Danmarks førende idepolitiske bevægelser, hvilket er lykkedes ganske godt med en stor medlemsbase og mange lokalafdelinger. Vi har også et stærkt fokus på at være en moderne idepolitisk forening, uden at fornægte vores historiske arv. Og så lægger vi stor vægt på, at vores snart 100 år gamle idegrundlag ikke bliver forældet, men at vi fornyer det i takt med udviklingen nationalt, i Norden, i Europa og Verden. Vi har stadig et formål, som der er fremtid i. Flere af vores artsfæller lider – ikke fordi de gør arbejdet dårligt, men fordi deres sag ikke længere er aktuel. Det problem har vi ikke – tværtimod er det vores overbevisning, at der bliver mere brug for Norden i en globaliseret virkelighed.

Vores fokus har været, at sikre vores idepolitiske baggrund. Vi er sat i verden for at styrke det nordiske samarbejde på alle planer. Det er en taknemmelig opgave, da det på ingen måder er bundet til noget partipolitisk. I hver enkelt af Folketingets partier er der en gruppe, som synes det nordiske er supervigtigt, nogle, der synes det er mindre vigtigt, og nogle, der nærmest synes det er noget gammeldags pladder. Det er en fantastisk baggrund af have som idepolitisk forening. Vi ønsker en forening på to ben. Det ene ben er det lokale arbejde, der samler folk om den nordiske sag gennem foredrag, udstillinger, rejser mm., og det andet ben er landsforeningen, der (ud over at støtte de lokalafdelingerne med deres arbejde) udvikler den idepolitiske dagsorden og sørger, så godt som muligt, for at den bliver offentlig kendt. De to ben har været vigtige for foreningen, og er den direkte årsag til, at vi klarer os medlemsmæssigt meget bedre end lignende danske foreninger og vores nordiske brødre og søstre. Når medlemmerne bliver for gamle til at deltage i de lokale aktiviteter, så bliver de i foreningen, fordi de fortsat støtter den nordiske sag. Og i den anden ende tiltrækker vi to grupper af medlemmer: de der bliver fanget af de lokale aktiviteter og de, der støtter vores idepolitiske grundlag.

2016 var året, hvor vi for alvor tog fat på forberedelsen af foreningens 100 års jubilæum i 2019. De planlagte aktiviteter er helt i tråd med ovenstående ”to ben”. På selve dagen - mandag den 15. april 2019 - tager vi det ene ben om eftermiddagen og det andet ben om aftenen. Først en politisk konference i Landstingssalen på Christiansborg om eftermiddagen, hvor vi vil bede de nordiske statsministre om at indgå i en fremadrettet drøftelse af det nordiske samarbejde. Vi vil lade drøftelsen have et centralt omdrejningspunkt, nemlig opfølgningen af Stoltenberg-rapporten, som blev forfattet af Thorvald Stoltenberg og som i 2019 kan fejre 10 års jubilæum. Vi vil invitere hans søn NATO's generalsekretær Jens Stoltenberg til at indlede. Det er lidt kuriøst ☺ Derefter har vi aftalt med DR's Koncerthus, at vi gennemfører en stor kulturel begivenhed i Koncerthuset om aftenen. Ideen er at have et ambitiøst nordisk program, gerne i samarbejde med de andre koncerthuse i Norden, hvor vores ambition selvfølgelig er at få det udsendt på tv - forhåbentlig på flere tv-kanaler i Norden. I den forbindelse vil vi invitere vores protektor, Dronningen og folk, der bakker op om det folkelige nordiske samarbejde.

I landsforeningen kan vi godt mærke, at den konsolidering, vi har været igennem, nu bærer frugt. Flytningen til Vartov efter 62 år i Malmøgade, har givet en helt ny dynamik i foreningen – og et større økonomisk råderum til at udfolde dynamikken. Vi har på sekretariatet været igennem en omstrukturering på personaleområdet. I dag er vi kun to personer på ”normale” vilkår, nemlig Maj-Britt og undertegnede. Så har vi kontraktansatte projektmedarbejdere og outsourcet vores kommunikationsarbejde og medlemsadministration. Vi har heller ikke alle funktionerne in house. Vores Nordjobbkonsulent arbejder i 2017 fra Randersejnen, vores redaktør og kommunikationsmedarbejder arbejder fra Bornholm og vores DTP’er er bosat i Kroatien. Det giver nye muligheder, men også nye udfordringer – men mulighederne overvejer langt udfordringerne. Men den nye teknologi er stedet mindre vigtigt, end personen. Vi har alle tilgang til de samme databaser, uanset hvor vi sidder. Vi har også direkte kommunikation via mobiltelefon og skype, så teamwork ét forsvinder ikke. Som vi er kommet frem til, at er vi lige så samarbejdende, som tidligere, det eneste vi mangler er den kop kaffe, der også giver mulighed for lige at spørge ind til mere dagligdags vilkår, som hvordan katten nu har det. Men det vigtigste er, at vi med konsolideringen har skabt større råderum og en fremtidssikret, moderne organisationsmodel.

Foreningen har også i 2016 være ude med flere budskaber i offentligheden. Vores energiske formand er med til at sikre, at foreningens budskaber når ud over rampen. Men uden at underkende hans personlige indsats, så afspejler succesen også, at det nordiske samarbejde er blevet mere in. Politisk tages Norden mere alvorligt, og det smitter også af på pressens behandling af emnet. Det er ved at gå op for selv de mest sejlivede skeptikere, at man ikke kan springe over Norden, når man skal gøre sig på den europæiske og globale scene.

Peter Jon Larsen
Generalsekretær

LANDSFORENINGENS ORGANISATION

Strategi

Med baggrund i foreningens formålsparagraf, som lyder *Foreningen NORDEN, dansk forening for nordisk samarbejde, har til formål på alle områder at styrke og udvikle de nordiske folks samarbejde indadtil og udadtil* ønsker foreningen af styrke den idepolitiske profil på nordisk, nationalt og lokalt plan.

Det nordiske samarbejde er mere i fokus i disse år, hvor flere og flere anerkender, at det nordiske samarbejde

- er et vigtigt instrument for dansk værdipolitik i forbindelse med globaliseringen
- kan forstærke de enkelte landes konkurrenceevne på de internationale markeder
- kan sikre lavere omkostningerne i vores offentlige produktion uden at det går ud over kvaliteten for eksempel på sikkerheds- og forsvarsområdet.

Foreningen NORDEN ønsker at påvirke de formelle samarbejdsfora til at udvikle mere regionalt nordisk samarbejde i takt med erkendelsen af at et fælles Norden har langt større muligheder i en globaliseret verden, hvor nationalstaternes rolle forandres og regionernes rolle forstærkes.

Foreningen er optaget af de ideer, der på det seneste er kommet om en nordisk union eller forbundsstat. Udviklingen går meget stærkt, og vi ønsker at de nordiske lande aktivt påvirker den internationale og europæiske udvikling med en nordisk vinkel.

Forholdene i Arktis er et vigtigt emne for Norden, både når det gælder sikkerhedspolitiske, infrastrukturelle og miljømæssige udfordringer.

Et er sikkert: det nordiske samarbejde byder qua sin unikke folkelige legitimitet, sit enestående værdifællesskab og sit historiske engagement i internationalt samarbejde og deraf fraværet af protektionistiske foranstaltninger på gode forudsætninger for at spille en central rolle i en global dagsorden.

Foreningen NORDEN har gennem de senere år drejet organisationen i en retning, hvor indhold er vigtigere end formen. Organisatoriske forandringer skal derfor ske på grundlag af en indholdsmæssig nødvendighed.

Foreningen NORDEN fastlægger i Strategien sine visioner og mål for foreningens fremtidige organisation, medlemsaktiviteter og interessevaretagelse.

1. Organisation

Vision

Foreningen NORDEN er organiseret således, at alle led i organisationen arbejder med udvikling af foreningens grundlæggende ide.

Mål

- Foreningen NORDEN er organiseret i lokalafdelinger, kredse og landsforening
- Der skal være etableret lokalafdelinger i alle kommuner
- Organisationens enkelte led skal have tydelige opgaver, og kommunikationen i organisationen skal være åben og direkte
- Landsstyrelsen nedsætter udvalg, der kan være sagsforberedende på organisatoriske områder og ad hoc udvalg, der kan være sagsforberedende på mere aktuelle politiske områder, herunder udviklingen af det nordiske samarbejde indadtil og udadtil

2. Medlemsaktiviteter

Vision

Foreningen NORDEN understøtter og fremmer alle former for medlemsaktiviteter, der har til formål at styrke forståelsen for det nordiske arbejde og den nordiske ide

Mål

- Foreningen NORDEN skal ud over hele landet tilbyde et varieret tilbud af arrangementer af nordisk relevans inden for kultur og samfundsforhold
- Skole- og biblioteksmedlemmer skal understøttes bedst muligt i deres arbejde med formidling af nordisk natur og kultur samt historie, samfundsforhold og fællesskab bl.a. gennem udbygningen af fællesnordiske værktøjer

3. Interessevaretagelse

Vision

Foreningen NORDEN skal fremme opbakning for den nordiske sag gennem debatskabelse, information og konkrete projekter

Mål

- Foreningen NORDEN skal anvende sin folkelige platform til at fremme aktuelle nordiske samarbejdsopgaver over for Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd. Dette arbejde skal foregå i samråd med FNF.
- Debatskabelse, information og konkrete projekter gennemføres i samarbejde med folkelige og politiske organisationer - og i et fællesnordisk perspektiv
- Landsstyrelsen drøfter politik med det dobbelte formål at udvikle det nordiske samarbejde og sikre mediernes interesse for samme.
- Den eksterne kommunikation skal være debatskabende i sin form og i sit indhold. Indholdet skal bygge på drøftelser og vedtagelser i Repræsentantskabet og i Landsstyrelsen.

På baggrund af ovennævnte visioner og mål udarbejdes der årlige handleplaner til behandling i Landsstyrelsen, som grundlag for det konkrete budgetarbejde.

Handleplan

Pr. 19. september 2015

Handling	Konkrete aktiviteter	Tidshorisont
Foreningens idegrundlag drøftes på alle plan i foreningen, så vi i langt højere grad skønner på, at det nordiske samarbejde er noget unikt - set i globaliseringsperspektiv.	1. Foreningen vil forsøge at skærpe synligheden i medierne omkring nordiske forhold og foreningens rolle i den sammenhæng. 2. Til landsstyremøder vælges et tema, der kan belyse elementer i foreningens idegrundlag. 3. Der bringes artikler i Norden NU, som kan uddybe foreningens idegrundlag. 4. Lokalfdelinger	Dato for landsstyremøder

	opfordres til at tage emner op med relation til foreningens idegrundlag. Opfordringer kan med mellemrum bringes i Tillidsmandsinfo og ved det årlige tillidsmandsmøde.	Hvert nummer af Norden NU bringer mindst en artikel med udgangspunkt i foreningens idegrundlag. Med jævne mellemrum
Der arbejdes fortsat på flere planer for at få politisk gehør for et større statstilskud til Foreningen NORDEN.	1. Problematikken nævnes ved passende lejligheder over for politikere.	I forbindelse finanslovsdrøftelser
Der arbejdes fortsat på flere niveauer med at få projektvirksomheden i gang igen.	1. Når der er nye projekter i sigte skal forretningsudvalget beslutte om foreningen skal søge om at få administrationen tildelt.	Når mulighederne opstår
Der sættes fokus på Nordjobb med henblik på at sikre flere udsendelser af danske unge i Nordjobb og til fortsat at udbygge relevante arbejdspladser til unge fra de nordiske lande.	1. Nordjobbkonsulenten kontakter relevante lokalafdelinger med henblik på at samarbejde om at skaffe arbejdspladser til Nordjobbere udefra. 2. Lokalafdelinger uddeler materiale om Nordjobb på steder hvor der kommer unge mennesker (skoler, klubber, uddannelsesinstitutioner mv.). 3. Der igangsættes en drøftelse af, hvordan lokalafdelingerne i højere grad kan medvirke til – og få gavn af – Nordjobb.	Forår 2016 Forår 2016

		Forår/efterår 2016
Kommunikation og udbygning af sociale medier og online marketing.	1. Landsstyrelsen har nedsat et kommunikationsudvalg, der ser på den overordnede kommunikationsstrategi. 2. Landsforeningen vil arbejde for, at der bliver en bedre sammenhæng mellem foreningens blad, hjemmeside og brugen af sociale medier og online marketing. 3. Landsforeningen sikrer via den fællesnordiske skolehjemmeside, at der formidles nyheder og relevante undervisningsforløb til skolerne, som også via hjemmesiden kan etablere kontakt til venskabsklasser i andre nordiske lande.	Løbende Primo 2016 Løbende
Landsforeningen sikrer, at der formidles information og materialer til skoler og biblioteker om Morgengry og Skumringstid.	1. Landsforeningens uddannelsesudvalg søger indflydelse på tidsplanen vedrørende fastlæggelse af temaer og udvalg af tekster. 2. Når materiale og tekster foreligger giver uddannelsesudvalget melding til	Materiale skal være klart først på året 2016 Tidligt forår 2016

	medlemsskoler og biblioteksmedlemmer. 3. Uddannelsesudvalget søger at udbrede kendskabet til biblioteksugen til skoler og biblioteker, der ikke er medlemmer.	Efter sommerferien 2016
Landsforeningen støtter og yder bistand til lokalafdelinger, der ønsker hjælp i forbindelse med ændringer i venskabsbysamarbejdet på grund af kommunalreformen og varetager kontakten til Kommunernes Landsforening på dette område.	1. Sekretariatet fortsætter kontakten med KL om venskabsbyarbejdet. 2. Lokalafdelinger i kommuner, der har afbrudt det officielle venskabsbysamarbejde, støttes i at opretholde forbindelse til lokalafdelinger i tidligere venskabsbyer.	Løbende Løbende
Der søges etableret regionale møder med Foreningen NORDENs landsformand og ministeren for nordisk samarbejde.	1. Sekretariatet forbereder sammen med ministeriet to regionsmøder.	2016
Der søges gennemført en nordisk forfatterturne	1. Projektet gennemføres i samarbejde med et afgrænset områdes skoler og foreningens lokale eller regionale struktur.	Ultimo 2015/primio 2016
Nordisk kulturuge.	1. Foreningen NORDEN samarbejder med Seniorhøjskolen Rude	Februar 2016

	Strand om gennemførelsen af en Nordisk kulturuge.	
Ny nordisk Skole.	1. Foreningen markedsfører sit skolemedlemskab over for nye potentielle skolemedlemmer.	2015/2016

Repræsentantskabsmøde

Repræsentantskabsmødet blev afholdt lørdag den 28. maj 2016 i Herning. Regnskaber, kontingent og kontingentfordeling og budgetter blev vedtaget. Landsstyrelsen blev konstitueret (fremgår under afsnittet Landsforeningens organisation i personer og tal). Referatet findes på hjemmesidens afsnit for tillidsfolk.

Landsstyrelsesmøder

I 2016 blev der afholdt tre landsstyrelsesmøder, nemlig 27. februar, 11. juni og 8. oktober. Referaterne er tilgængelige på Foreningen NORDENs hjemmesides afsnit for tillidsfolk.

Forretningsudvalgsmøder

Forretningsudvalget bestod i 2016 (indtil 11. juni) af følgende medlemmer: **Mogens Jensen** (landsformand), **Georg Møller** (næstformand), **Bente Dahl**, **Birte Fangel**, **Susanne Prip Madsen**, **Marion Pedersen** og **Merete Riber**.

Efter 11. juni bestod forretningsudvalget af: **Mogens Jensen** (landsformand), **Marion Pedersen** (næstformand), **Aage Augustinus**, **Birte Fangel**, **Bent Jensen**, **Susanne Prip Madsen** og **Merete Riber**.

Der blev holdt fire forretningsudvalgsmøder i 2016, nemlig den 11. februar, 26. april, 9. september og 7. december. Der henvises til referaterne på hjemmesiden.

Udvalgsstruktur 2016

Foreningen NORDENs udvalg nedsættes af landsstyrelsen (jf. §11, stk. 5). Udvalgene har ingen selvstændig beslutningskompetence, men har indstillingsret over for landsstyrelsen på de områder, landsstyrelsen har bedt dem varetage.

Udvalgenes kommissorier ligger på foreningens hjemmeside sammen med de referater, der udfærdiges efter udvalgsmøderne. Praksis har været, at udvalgene kommer med sine indstillinger, der gennem publiceringen er til rådighed for landsstyrelsen, samt at udvalgsformændene kort redegør for udvalgenes arbejde på landsstyrelsesmøderne – hvis ikke landsstyrelsen specifikt vender sig mod indstillingerne, vil de derefter blive implementeret. I landsstyrelsens eget kommissorium fremgår i afsnit 7, at for de af landsstyrelsen nedsatte udvalg vedtager landsstyrelsen kommissorie og løbetid for hvert udvalg. Forretningsudvalget vedtager selv sin forretningsorden.

Foreningen NORDENs uddannelsesudvalg bestod i 2016 af Merete Riber (formand), Marion Pedersen, Lisbeth Bjørn Hansen, Bodil Porsbjerg og Bo Knudsen.

Foreningen NORDENs jubilæumsudvalg bestod i 2016 af Mogens Jensen (formand), Marion Pedersen, Line Barfod, Svend Tychsen og Foreningen NORDENs Ungdoms formand.

Flagning ved grænsen

Flagningen med de nordiske flag ved landegrænsen kom til på initiativ af politimesteren i Gråsten, Ivar Møller, der i samarbejde med Foreningen NORDEN satte institutionen i værk kort tid efter befrielsen. Foreningen NORDEN var behjælpelig med finansiering af fremskaffelse og vedligeholdelse af flagene, mens politimesteren stillede mandskabet, der skulle hejse og nedtage flagene efter det danske flagregulativ. Ordningen blev etableret ved fem grænseovergange og kørte som beskrevet frem til Schengen-aftalens ikrafttræden 25. marts 2001. Derefter påtog Sønderjyllands Amtskommune sig opgaven ”indtil videre”. I foråret 2002 meddelte amtsborgmesteren, at man ikke længere ville løfte opgaven uden kompensation for de udgifter (kørsel m.v.), som opgaven medførte. Man anså opgaven for at være national, og da man ikke blev kompenseret, blev arrangementet opsagt pr. udgangen af maj 2002. Foreningen NORDEN overtog pr. 15. juni 2002 flagningen med det danske og de nordiske flag ved de fem største grænseovergange i Sønderjylland og sikrede dermed, at flagningen kunne fortsættes efter at Sønderjyllands Amt havde meddelt, at de ikke længere ønskede at varetage opgaven. Efter en forhandling med Justitsministeren (Lene Espersen) blev vi enige med hende om, at hun gennem hendes politimyndigheder i Gråsten og Tønder stod for flag, flagstænger, vedligeholdelse og forsikringer, mens Foreningen NORDEN modtog et beløb for at varetage flagningen ved grænseovergangene i Kruså, Padborg (Oksevejen), Frøslev (motorvejen), Rudbøl og Sæd. Flagningen er gennemført også i 2016, hvor de nordiske flag i takt med grænsebygningernes nedrivning bliver mere og mere synlige som den eneste markering af, at man overskrider en grænse.

Tillidsmandsdag

Tillidsmandsdag for formænd og tillidsfolk blev afholdt lørdag den 19. november 2016 kl. 11.00 – 16.30 på Best Western i Vejle med følgende program:

10.30 – 11.00	Ankomst
11.00 – 12.30	Norden NU v./ Henrik Dam Kristensen, MF og præsident for Nordisk Råd
12.30 – 13.30	Frøkost
13.30 – 14.00	Foreningen NORDENs 100 års jubilæum v./ landsformanden Mogens Jensen
14.00 – 14.30	Samtale ved bordene om de lokale muligheder for at profilere sig i forbindelse med jubilæet.
14.30 – 15.00	Nordisk venskabssamarbejde v./ Lisa Juhler og Jørgen Andresen
15.00 – 15.30	Kaffepause
15.30 – 16.00	Spørgsmål og svar om foreningens arbejde lokalt, på landsplan og fællesnordisk v./ deltagerne – debatten styres af Marion Pedersen, næstformand
16.00 – 16.20	Evaluering
16.20 – 16.30	Afslutning

Mødet havde god tilslutning, og der var en god drøftelse af foreningens jubilæum. Ideerne fra bordsamtalerne var:

Lokale biografer opfordres til at vise nordiske film

Udstilling på biblioteker og kulturhuse

Involvere venskabsbyerne

Nordisk aften med Henrik Dam Kristensen eller Mogens Jensen

Nordisk aften med nordisk mad eller kaffebord

Folkedans

Artikel til lokalaviser. Til dette og pressemeddelelser mm. bør sekretariatet udarbejde materialer (Vi må skelne mellem 15. april 2019 og resten af året. Arrangementer på selve dagen bør ikke kollidere med den planlagte fest i DR's koncertsal)

Nordisk kanoner

Nordiske nætter

Nordiske retter

Spil Nordisk

Madinitiativ. Er allerede i gang med ansøgning til Nordisk Ministerråd og kontakt til både MF Annette Lind (S) og børne- og undervisningsminister Ellen Trane Nørby. (Grethe Hald, Ole Vagn Christensen, Flemming Krog Rasmussen, Kaj Aage V. Jespersen). Vi bør satse på et samarbejde

med Coop.

En nordisk-nordatlantisk-nordsø kæde af fyr(tårne) med natur-, kultur- og kunstaktiviteter. Evt. et samarbejde mellem Kreds Midt-Nord (Viborg Amt) og Kreds Midt-Vest (Ringkjøbing Amt). Kan vi evt. også inddrage Skotland, Orkneyø og Shetland?

Stormøde i marts 2017, hvortil vi inviterer alle relevante samarbejdspartnere, så de kan indtænke Norden i deres programlægning for 2019.

Vi inviterer relevante foreninger, logger, institutioner m.fl.

Vi inviterer også alle lokale indbyggere, vi kan få kontakt med, som kommer fra de øvrige nordiske lande, så de og de øvrige medarrangører kan lære hinanden at kende.

Særlig erhvervsinitiativ med virksomheder, der allerede er aktive i det øvrige Norden, samt med særligt fokus på Hanstholm Havn.

Hvad gør vi ved Venskabsbykæden? Næste træf er i Island 2018. Kan der også holdes et træf i 2019? Hvis ikke der bliver noget i Island 2018, kan det så gentages i Thisted 2019? Kontakt til Thisted Kommune gennem vor formands medlemskab af venskabsbykomiteen.

Særligt ungdomsinitiativ gennem henvendelse til Alive Festival med henblik på at det 2019 bliver en nordisk festival.

VILD MED DANS med dansere fra HELE NORDEN

Gæstebud i NORDEN

NORDISKE retter og bagværk - nordiske køkken

Ud fra Karl Th. Drejers og Hannah Bjarnhofs NOGET OM NORDEN: NOGET OM NORDEN med Rytteriet, Anne Marie Helger eller Jan Gintberg

Profilering af ”fællesnordiske varer” i COOP

NORDRAIL i de nordiske jernbaner

Gentagelse ad DR K – spil NORDISK uge

Radioen har Spil Dansk Dag – Ide. Spil NORDISK uge

Musikskolerne – nordisk udveksling

NORDISKE forbilleder, Astrid Lindgren, Vigdis Finnbogadóttir, Astrid Lindgren, Ole Lund Kirkegaard, Rolv Wesenlund.

NORDISK tema på en eller flere af sommerens MUSIKFESTIVALER

Ideen om NORDISKE NÄTTER - a.la. samarbejdet mellem Folkeuniversitetet Aarhus og Moesgaard Museum

Børn og unge laver småfilm om sig selv og hinanden – spredes via YouTube

Kunstmuseer – og NORDISK KUNST

De handlende kan holde en nordisk temaug: Mad, musik, strik, bibliotek.

Danmarksmester kan være med nordiske spørgsmål – det samme kan Hvem vil være millionær?

Færgerne mellem de nordiske lande kan lave nordisk tema

Inddrage Oplysningsforbundene i god tid, så de sætter nordisk på deres program.

FORENINGEN
NORDEN

Meget mere NORDEN

Foreningen NORDENs 100 års jubilæum 2019

Foreningen NORDEN bliver 100 år i 2019. Foreningen NORDEN blev startet i Danmark, Sverige og Norge 5 måneder efter afslutningen af 1. verdenskrig som en fredsbevægelse. I Danmark blev Foreningen NORDEN officielt stiftet den 15. april 1919. Foreningerne NORDEN blev to gange indstillet til Nobels Fredspris (1933 og 1934), for foreningernes arbejde for at skabe internationale relationer, der kunne modvirke krig og ufred.

Vi foreslår, at vi med udgangspunkt i jubilæet markere os, som en forening, der har rødder i fortiden, men også bud på nutiden og fremtiden. Et udvalg, der suppleret med gode folk udefra, kan igangsætte en idepolitisk og fremadrettet debat, hvor vi ønsker at inddrage alle foreningens led. Enkeltmedlemmer, lokalafdelinger og kredse skal være med til at give deres bud på fremtiden. Så vil vi samle alle de gode ideer, og på 100-året fremlægge et omfattende og visionært program om fremtidens nordiske arbejde. Grundforudsætningen er allerede klar: det skal fortsat bygge på folkelighed. Et samarbejde, der er rodfæstet. Et samarbejde med bred folkelig appel. Men ud fra den forudsætning, kan alt komme i spil.

Vi skal markere 100-års jubilæet kulturelt og idepolitisk. Vi skal have en fest og invitere gode venner af foreningen med til festen. Vi skal vise, at NORDEN er for alle. Kendte og ukendte, unge og gamle.

Tidshorisont

Landsstyrelsen nedsatte på sit konstituerende landsstyrelsesmøde den 11. juni 2016 et Jubilæumsudvalg. Udvalget kom til at bestå af: **Mogens Jensen (formand), Marion Pedersen, Line Barfod, Svend Tychsen og Foreningen NORDENs Ungdoms formand** og udvalget kan så løbende trække på eksterne folk.

Udvalget skal arbejde frem til og med 2019 og skal på repræsentantskabsmødet lørdag den 20. maj 2017 fremlægge en overordnet plan for forberedelsen, inddragelsen og gennemførelsen af jubilæumsaktiviteterne.

Foreningen NORDENs formål er at styrke og udvikle de nordiske folks samarbejde indadtil og udadtil.

Foreningen NORDENs formålsparagraf har været uændret siden 1919, og foreningen har lagt særlig vægt på, at det nordiske samarbejde ikke skulle være ekskluderende for et bredere og mere globalt udsyn. Hovedarbejdsområderne har været og er fortsat centreret om det folkelige, kulturelle og erhvervsmæssige samarbejde.

Foreningen NORDEN står fadder til det nordiske samarbejdes ”grundlov” Helsingforsaftalen af 23. marts 1962 (hvor dagen fortsat fejres, som Nordens Dag), oprettelsen af Nordisk Råd i 1952 og Nordisk Ministerråd i 1971.

Foreningerne NORDEN har lagt stor vægt på at minimere forhindringer for den folkelige kontakt over de nordiske landegrænser med pasunion, fælles arbejdsmarked, socialkonvention mm.

Foreningerne NORDENs basis i at skabe folkelig kontakt over landegrænserne har udmøntet sig i oprettelsen af den nordiske venskabsbyforbindelser, som senere er blevet et internationalt begreb med Twin Township. Den første nordiske venskabsbyforbindelse – og dermed den første formelle venskabsbyforbindelse i Verden – blev skabt mellem Thisted i Danmark og Uddevalla i Sverige i 1939, og har således 80 års jubilæum i 2019.

Aktiviteter (*ikke prioriteret*)

1. Udgangspunktet for fejringen af Foreningen NORDENs 100 års jubilæum vil være en officiel fejring på selv dagen, den 15. april 2019.

Dagen bliver todelt:

En (politisk) del, der samler statsministre og parlamentarikere til en drøftelse i Børssalen med udgangspunkt i det oplæg, der vil blive udviklet på et folkeligt grundlag i tæt samarbejde med foreningens medlemmer, lokalafdelinger, kredse – og gerne de øvrige NORDEN-foreninger under overskriften **MEGET MERE NORDEN**. Oplægget vil komme til at ligge på den hjemmeside, som foreningen laver og som er foreningens særlige 100-års jubilæums side.

En (festlig) del, der samler honoratiores (foreningens protektor (Dronningen), statsminister, samarbejdsminister mm.) til en kulturel begivenhed, gerne i DR’s koncertsal med transmission af et stort nordisk program.

2. Vi udvikler et skolekoncept, hvor vi lader et projekt med inddragelse af folkeskolen (Den åbne skole: Skolen skal samarbejde med det omgivende samfund. Fordi eleverne skal klædes på til det samfund, de skal være en del af, og det lokale idræts-, kultur- og foreningsliv skal bidrage til at skabe fagligt dygtige og livsduelige børn og unge) kulminere i 2019.

Vi ansætter en yngre, kreativ folkeskolelærer til at udarbejde et projekt på basis af de drøftelser, vi har haft om at inddrage foreningens lokalafdelinger i den åbne skole med henblik på at hjælpe skolerne med undervisningen i skandinaviske sprog og nordiske forhold. Vi har allerede i 2016 sikret en ny fordeling af skolekontingenterne, som nu skal fordeles 50/50 mellem landsforeningen og lokalafdelingerne, hvilket så også stiller større krav til det lokale engagement i forbindelse med

skolemedlemmerne.

Projektet bliver udviklet hurtigst muligt, og vi ansøger en eller flere fonde (og UVM) om midler til dets gennemførelse i 2019.

3. Foreningen NORDEN sætter i 1919 fokus på det nordiske erhvervssamarbejde, som en opfølgning på de succesrige konferencer, der blev afholdt i forbindelse med det danske formandskab 2015.
4. Nordjobb får særligt fokus på det folkelige nordiske samarbejdes betydning for udviklingen af samarbejdet set i den globale sammenhæng.
5. Der udarbejdes en flot, rigt illustreret bog om Foreningen NORDENs historie 1919 – 2019, som givet vil kunne sælges til foreningens medlemmer og andre interesserede og dermed være udgiftsneutral.
6. Nordisk Biblioteksuge skal i 2019 i tema og valg af bøger tage udgangspunkt i det folkelige Norden.
7. Vi laver i samarbejde med Kommunernes Landsforening en konference, der opfordrer de danske kommuner til et tættere samarbejde med søsterkommuner i de andre nordiske lande med henblik på at udveksle erfaringer, til gavn for borgerne og for den kommunale økonomi. Konferencen skal vise en ny vej i det kommunale nordiske samarbejde og koncentrere sig om udvekslingen af best practices.
8. Vi gennemfører en markedsføring af foreningen og det nordiske samarbejde over for yngre mennesker gennem et samarbejde med bl.a. de politiske ungdomsorganisationer.
9. Vi gennemfører en særlig jubilæumsindsats i forbindelse med det danske folkemøde på Bornholm i 2019, lige som vi i samarbejde med de andre nordiske NORDEN-foreninger forsøger at synkroniserer oplæg, tema og udseende i forbindelse med alle de nordiske landes folkemøder. Ligeledes skaber vi rammen for, at vores medlemmer (og andre) kan deltage i de andre landes folkemøder.

Kommunikationsarbejde

Foreningen NORDENs mission om at inspirere til nordisk samarbejde er så indlysende rigtigt for de fleste, at det sjældent lykkes for Foreningen at komme på avisernes forsiden. De fleste danskere og nordiske nabofolk tager samarbejdet mellem regionens nationer for givet, og derfor heller ikke usædvanligt – og derfor appellerer det heller ikke normalt til de klassiske kriterier for medieomtale.

Derfor er Foreningens formidlingsarbejde præget af et langt, sejt og kontinuerligt træk for en sag, som dog i disse år ser ud til at få en vis opblomstring.

Foreningens kommunikationsarbejde foregår primært gennem disse tre kanaler:

- Landspolitisk: Politisk valgte med landsformanden i spidsen
- Lokalt og regionalt: De lokale afdelingers aktiviteter
- Magasinet: NORDEN Nu

Landspolitisk kommunikation

Landsformand Mogens Jensen blev valgt i november 2015 og i løbet af 2016 fik han ved gentagne lejligheder markeret foreningens budskaber i landsdækkende medier. Mest markant med disse fire budskaber: Slå Nordens jernbaner sammen, de nordiske lande bør gå sammen om en pendant til topmødet i Davos, de nordiske lande bør udvise mere sammenhold i sikkerheds- og udenrigspolitikken (en opsang i forbindelse med statsministrenes møde med den amerikanske præsident Obama) samt en kronik, hvori Mogens Jensen advarede mod at de nordiske lande lukker sig om sig selv i en flygtningetid.

I øvrigt har landsformanden og generalsekretæren anvendt en stor del af tiden i 2016 på at holde møder med potentielle støtter i Foreningens jubilæumsår 2019. Et stykke solidt politisk arbejde, som Foreningen vil vide at udnytte kommunikationsmæssigt op til og under jubilæumsaktiviteterne.

I øvrigt blev Foreningens hjemmeside relanceret i begyndelsen af 2016, og den er nu i høj grad indrettet som værktøj for de lokale afdelinger og som bindeled mellem landskontoret og afdelingerne. Foreningen har knap 2300 fans på Facebook og 200 følgere på Twitter.

Lokalt kommunikationsarbejde

De lokale afdelinger har i 2016 stået for langt den overvejende medieomtale. Sådan har det altid været, idet Foreningen netop er kendetegnet ved sin folkelige forankring, som baserer sig på en uhyre stor variation i arrangementerne, som vækker betydelig genklang i de lokale medier. I de senere år er aktiviteter med nordisk mad vokset, men også de klassiske aktiviteter med litteratur, musik og – i mindre grad – kunst og erhvervsliv, udgør Foreningens fundament.

Dertil kommer en intensiv rejseaktivitet, ofte kombineret med venskabsbybesøg, som oftest når de lokale mediers spalter, ikke mindst fordi de lokale bestyrelser har en lang tradition for at fortælle omverdenen om aktiviteterne i Foreningen NORDEN.

NORDEN NU

Magasinet NORDEN Nu blev relanceret omkring årsskiftet 2015/16 og det er indtrykket, at både journalistikken og bladets grafiske udseende vurderes positivt i medlemskredsen. Ikke mindst magasinet 10 sider lange interview med Dronning Margrethe vakte opsigt og interesse – også ud over medlemskredsen.

Foreningen NORDENs skolearbejde

Målet med Foreningen NORDENs skolearbejde er, at bistå med at leve op til Helsingforsaftalen, som det fremgår af regeringsaftalerne på det nordiske kulturområde. Aftalerne om undervisningsområdet fremgår under Kulturelt Samarbejde Artikel 8: ”Undervisningen och utbildningen skall i skolorna i de nordiska länderna i lämplig omfattning innefatta undervisning om språk, kultur och allmänna samhällsförhållanden i de övriga nordiska länderna, inbegripet Färöarna, Grönland och Åland. ”

Målet er også, at være med til at opfylde bestemmelserne om undervisningen i folkeskolen under formålet med faget Dansk:

”at undervisningen skal give eleverne adgang til det nordiske sprog- og kulturfællesskab”

Blandt kundskabs- og færdighedsområderne nævnes:

”at undervisningen skal give eleverne mulighed for at udvikle færdighed i at lytte til og læse norsk og svensk med forståelse”.

Foreningen NORDEN har tidligere fået i opdrag at iværksætte de forpligtelser Undervisningsministeriet har påtaget sig i forbindelse med indgåelsen af de nordiske aftaler på undervisningsområdet samt de nordiske forpligtelser, der lå og fortsat ligger i Folkeskoleloven. Ingen af aftalerne er ændret siden aftalen blev indgået.

Foreningen NORDEN er fortsat parat til at løfte opgaven, og har siden aftalen med Undervisningsministeriet udviklet skolearbejdet meget på grundlag af de begrænsede midler, der er stillet til rådighed. Arbejdet har to primære formål:

- dels at sikre en høj grad af udveksling af skoleklasser mellem Danmark og de andre nordiske lande for derigennem at forbedre de danske elevers kendskab til de skandinaviske sprog og nordiske forhold
- dels at give lærere vejledning i nutidige pædagogiske muligheder ved undervisningen i skandinaviske sprog og nordiske forhold.

www.nordeniskolen.org er vores skolehjemmeside for lærere og elever. Hjemmesiden er under stadig udvikling, og udviklingen sker i et snævert samarbejde med skolekonsulenterne i de øvrige nordiske foreninger. Foreningen NORDEN spiller en vigtig rolle som et naturligt kontakttled mellem skole og samfund, både lokalt og på nordisk plan. Norden i Skolen har vundet de nordiske sprognævns (Sprogkampagnens) pris om at udvikle et koncept, der kan bidrage til at styrke nabosprogsforståelsen i fremtiden, hvilket vi er stolte af.

Hjemmeside fokuserer i øjeblikket på:

- Ideerne bag venskabsklasser og brevveksling, der allerede i mange år har eksisteret mellem skoleklasser på tværs af Norden. Denne pædagogisk virkningsfulde tradition videreføres nu med moderne teknologi. Der vil være mulighed for at skabe kontakt til en nordisk venskabsklasse eller venskabsskole. Siden tilbyder endvidere en solid platform for kommunikation mellem nordiske klasser.

- Inspiration til undervisning i nabosprogene svensk og norsk. Bl.a. præsenteres film (pt. 35), tekster (pt. 417), spil (pt. 4) og opgaver (pt. 2058).

Læringsportalen består af to hovedområder 'Sprog og Kultur' og 'Klima & Natur', hvormed der er åbnet op for, at også natur- og samfundsfagene kan være med til at styrke den nordiske dimension i undervisningen. Der er i dag over 15.000 lærere i Norden, som har oprettet en profil på Norden i Skolen.

Det er vores ambition, at hjemmesiden løbende vil blive opdateret med flere forslag til nordiske undervisningsforløb inden for de forskellige fag – og vi håber på, at mange lærere vil få glæde af siden, og at lærere vil dele ud af deres egne erfaringer med undervisning i nordiske sprog eller nordiske temaer i det hele taget.

Øresundsmiljøskole - Grøn skole

Foreningen NORDEN i Danmark har udviklet et projekt til naturfagene i folkeskolen sammen med Københavns Kommune og Miljøskolen på Carls Bastion i forlængelse af de nuværende aktiviteter på stedet.

Vi vil lave et pædagogisk oplæg, som kan bruges praktisk i undervisningen og skabe forbindelse mellem klasser, der kan udveksle miljøerfaringer inden for deres geografiske område, herunder foretage miljømålinger og – analyser, som på sigt kan vise (forhåbentlige positive) udviklinger i nærmiljøet. Denne del vil tilstræbe en fastholdelse af brugerne og ikke fokusere på sproget, men udnytte den pædagogiske mulighed, der ligger i at få ”solgt” den sproglige udvikling gennem et konkret samarbejde på et konkret område. I de kommende år er det vores mål, at samarbejde med lignende skoler i de øvrige nordiske hovedstæder, i håb om at få udviklet et moderne materiale til brug for naturfagslærere og deres elever.

Øresundsmiljøskolen er de københavnske børns indgang til oplevelser og læring i havnen og havet omkring København. Carls Bastion danner rammer om Øresundsmiljøskolens faciliteter, akvarier og udstyr til havundersøgelser. Børn i alle aldre kan gennem aktiviteter, bevægelse, undersøgelser og eksperimenter fordybe sig i Øresunds miljø, natur og kulturhistoriske betydning. Øresundsmiljøskolen arbejder med fire hovedtemaer:

- Natur
- Miljø
- Kultur
- Friluftsliv

Tilbuddene er derfor ikke snævert rettet mod undervisningen i natur/teknik eller biologi, men kan indgå i mange af skolens fag og temaer. Ved at inddrage forskellige temaer fanger vi nemlig både de boglige, de kreative og de fysiske anlagte elever og er med til at give både elever og lærere en mere tværfaglig, kreativ og anderledes undervisning, hvor der er rig mulighed for undervisningsdifferentiering.

Norden i Skolen - idekatalog

Norden i Skolen er et idekatalog, som Foreningen NORDEN har udarbejdet, og som distribueres til folkeskolerne rundt om i landet af vores lokalafdelinger. Kataloget har til hensigt at informere og give et aktuelt billede af hvor vigtigt det er at inddrage det nordiske i undervisningen. Som vi ser

det bør den nye folkeskolereform give øgede muligheder for at styrke undervisningen om Norden og i nordiske sprog fremover. Situationen er jo ret enkel, uden en aktuel og gerne spændende undervisning om Norden og i nordiske sprog, vil forståelsen for Norden blive tilsvarende mindre blandt de næste generationer.

Foreningen NORDEN har næsten 100 lokalafdelinger over hele landet. I hver afdeling er der mennesker med pædagogiske erfaringer og medlemmer, der kommer fra et af de andre nordiske lande, og derfor har enten norsk eller svensk som modersmål. Det er jo oplagt, at invitere ham/hende hen på skolen (eller at man prøver at invitere sig selv) og fortælle om sit hjemland eller læse en god historie på svensk eller norsk.

Morgengry

Foreningen NORDEN gennemførte også 'Morgengry' som en del af Nordisk Biblioteksuge, hvor skolerne i hele Norden inviteres til at deltage i højtlesning for børn og unge. I 2016 gennemførtes arrangementet mandag den 14. november under temaet Venskab i Norden med **Garmanns sommer** af norske **Stian Hole** for de lidt ældre **ALLATTA! 2040 "Olieeventyret"** af **Debora Hansen Kleist** 252 danske skoler og biblioteker deltog i 2016.

Nordisk forfatterbesøg 2016

Den norske animator, illustratør, tegneserieskaber, forfatter mm. Inga Husby Sætre besøgte skoler i Danmark i den Nordiske Biblioteksuge uge 46 i 2016. Hun besøgte skoler i Sønderjylland og Sydslesvig samt havde en dag i Randers-området – også i Jylland.

Inga H. Sætre (født 1978) har haft følgende udgivelser: *Møkkajentene - pøh!*, *Commando publishing*, 2002, *Varmere kaldere varmere kaldere*, *Jippi forlag*, 2004, *Mye onsdag og litt helg*, *Jippi forlag*, 2007, *Unbrakomonsteret - Ikea om natten*, Forfatter: Ingvild H. Rishøi, *Cappelendamm*, 2007, *Vida Vagabond blir haimat*, Forfatter: Marita Liabø, *Gyldendal*, 2009.

Inga H. Sætre var indstillet til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris i 2013 for: *Fallteknikk*, *Cappelen Damm* 2011.

Fallteknikk er en tegneserieroman om Rakel, som flytter hjemmefra for at tage sit sidste år på en ungdomsuddannelse. Hun spiller i band med sin bedste veninde og træner kampsport. Men samtidig med at Rakel glæder sig over friheden, føler hun sig mere og mere ensom. En dag opdager hun, at hun er gravid. Barnets far har hun ikke haft så meget at gøre med, og hun havde heller ikke regnet med, at hun skulle have det i fremtiden. Hvad nu?

Vi følger Rakel fra august til marts. Romanen beskriver venskab og ensomhed nærværende og stærkt med følsomhed og humor. Komplekse følelser skildres med enkle virkemidler i både sproget og strengen. Tegnestilen er næsten skitseagtig, men ansigtsudtrykkene og kropssproget rammer helt præcist. Ordvalget er bramfrit og giver dybde til karaktererne. Nogle gange brydes fortællingen af fakta bokse, tanker som står for sig selv på hvide flader og ikke mindst af helsides farveakvareller. De afdæmpede akvareller giver fortællingen dybde og får læseren til at stoppe op og tænke. En fortælling om at falde, men også om, at man for det meste kan rejse sig igen. Bogen fik Brageprisen og Kulturdepartementets tegneseriepris i 2011.

Turne og forberedelse

Mandag 14/11	Gustav Johannsen skolen/Sydslesvig - 8. og 9. klasse - 50 elever Inga H. Sætre deltog endvidere i Nordisk Biblioteksuge i Aabenraa
Tirsdag 15/11	Løjt Kirkeby Skole/Haderslev - 8., 9. og 10. klasser - 125 elever Fællesskolen Hammelev/Sct. Severin/Haderslev - 4. og 6. klasse - 62 elever
Onsdag 16/11	Sdr Vang skole/Kolding - to 9. klasser - 60 elever Vonsild skole/Kolding - to 8. klasser - 50 elever
Torsdag 17/11	Brattingsborgskolen/Hobro - 4. og 6. klasse - 60 elever Munkholmskolen/Langå - 8. og 9. klasse - 54 elever Vestervangskolen/Randers - alle 5. klasser - 130 elever
Fredag 18/11	Rødding skole – 2. - 7. klasser - 56 elever Gram Efterskole - 10. klasse - 16 elever

I ALT 10 SKOLER, 27 KLASSER OG 663 ELEVER.

Planlægning af besøget

Generalsekretæren i Foreningen NORDEN stod for arrangementet, da foreningen ikke har en skolemedarbejder. Besøget blev arrangeret i samarbejde med Foreningen NORDENs kreds i Sønderjylland og lokalafdelingerne i området.

Jeg kontaktede i første omgang skolelederne fra de skoler i området, der havde tilmeldt sig Nordisk Biblioteksuge (Morgengry), og fik i første omgang mange positive tilbagemeldinger fra skolelederne. Lidt mere besværligt blev det, da de pågældende lærere skulle melde sig, og på et tidspunkt var vi nødt til at udvide området til også at tage de skolekontakter med, vi havde i Randersområdet. Men det kom til at forløbe særdeles positivt – ikke mindst fordi vi kunne mobilisere de lokale kræfter i områderne. Kredsformanden i Sønderjyllands kreds af Foreningen NORDEN, **Lise Witthøft**, påtog sig et stort ansvar ved den praktiske gennemførelse i Sønderjylland, hvilket kredsens forretningsudvalgsmedlem i Foreningen NORDEN, **Birte Fangel**, også gjorde.

Det viser, at man kan nå langt, når man aktiverer lokale frivillige kræfter i gennemførelsen af aktiviteter. De har både en stor erfaring og kompetence, samtidig med, at de har interesse for sagen.

Gennemførelse

Forfatterbesøget var en stor succes. Skoler, lærere og elever har været tilfreds, ligesom vi nåede ud til mange. Inga H. Sætre talte selvfølgelig norsk, og det gav i det store og hele ikke de store problemer. Eleverne var engagerede, da hun tale ud fra deres univers og deres problemstillinger.

De lokale kræfter sørgede også for, at Inga H. Sætre fik nogle spændende dage i området, hvor der også var indlagt kulturelle besøg lige som hun kom i tæt kontakt med foreningen tillidsfolk i området.

Evaluering fra skolerne

Vi har kun fået positiv feedback fra skolerne, som også er meget interesseret i at få udvidet ordningen, så de kan få et besøg hvert år. Men det kan jo desværre ikke opfyldes. Skolerne fik også Inga H. Sætres bøger, som dermed er tilgængelige på de skoler, hun besøgte.

Resultat

Skolerne, lærerne og eleverne blev gennem tilbuddet om besøget opmærksom på deres forpligtelse til at gøre sig bekendt med skandinaviske sprog, nordisk litteratur og nordiske forhold. Også på længere sigt vil det have en positiv indflydelse på deres opmærksomhed på dette felt – især da det lykkedes at komme så bredt ud med aktiviteten, som tilfældet var.

Information og presse

De lokale aviser i området blev kontaktet, og der er da også mindst en avis <http://ugeavisen.dk/artikel/261920:Ny-Tirsdag--GRAM--Forfatterbesoeg-paa-slottet-og-paa-skolen>, der har omtalt besøget.

Administration

Administrationen har fungeret godt, men det afsatte beløb til administration dækker meget langt fra det antal timer, der skal bruges på løsningen af opgaven.

Det samme gælder udgifterne i forbindelse med besøget, hvilket desværre har betydet, at vi har været nødt til at nedsætte administrationsomkostningerne, for at få plads til dækningen af de faste udgifter. Hvis ikke gode folk i området havde stillet sig til rådighed ved lokal transport, ville udgifterne have været langt større, da vi ikke kan forvente, at en forfatter fra et andet land, skal kunne finde rundt mellem opholdssteder og skoler via offentlig transport.

Feedback

Ønskerne fremgår ovenfor: Vi vil meget gerne gennemføre mange forfatterbesøg, men vi er nødt til at få flere ressourcer til det, da vi ikke hver gang kan regne med så stor lokal, frivillig opbakning og selv bruge så store ressourcer på gennemførelsen.

Tillidsmandsdagen i Vejle

Tillidsmandsdagen blev afholdt den 19. november 2016 i Vejle, hvor skolearbejdet blev præsenteret og drøftet.

Organisation

Foreningens skolearbejde er fortsat organiseret på følgende måde for optimalt at kunne leve op til Helsingfors aftalen og skolelovens intentioner om det nordiske islæt:

Foreningens landsstyrelse har nedsat et Uddannelsesudvalg, ligesom der i forbindelse med landsforeningens skolearbejde vil være en person til rådighed, der varetager skoleområdet herunder varetage den omfattende telefoniske rådgivning og vejledning af skolemedlemmer og andre lærere,

etableringen af brevveksling mellem nordiske skoleklasser, administrationen af udvekslingsrejsemidlerne fra Undervisningsministeriet, herunder tilskudsmidler til islandske højskoleelever, information om øvrige støttemuligheder, tæt samarbejde og koordination med NORDEN-foreningernes skolekonsulenter i Norge, Sverige, Island og Finland, udlån af undervisningsmaterialer til skolemedlemmer, tilrettelæggelse af den danske del af Nordisk Biblioteksuge og Morgengry-arrangementer på tilmeldte skoler/skolebiblioteker, markedsføring af de nordiske sommer- eller ferielejre, samarbejde med andre nordiske fonde, der yder støtte til skolerejser, samt være sekretær for og tilrettelægger af møderne i foreningens Uddannelsesudvalg og foretage servicering af udvalgets medlemmer og af foreningens medlemmer i skoleanliggender m.m.

Foreningen arbejder målrettet med at få skolearbejdet opprioriteret. Vi har i 2016 udarbejdet et grundlag, som vi nu skal søge midler til at realisere.

Indledning

Med den nye folkeskolereform bliver vi introduceret til begreberne understøttende undervisning, inklusion og den åbne skole. Undervisningen bliver derfor i højere grad anvendelsesorienteret, da eleverne får muligheden for at skabe en sammenhæng mellem teori og samfund, og det er netop her, Foreningen NORDENs arbejde og fokus kommer i spil.

Foreningen NORDEN har de seneste år haft et stort fokus på skoleområdet, hvor vi via vores fællesnordiske hjemmeside www.nordeniskolen.org løbende har udviklet materiale til lærerne, som de frit har kunnet benytte i deres undervisning. Vi har indtil videre arbejdet ud fra to primære formål:

- Dels at sikre en høj grad af udveksling af skoleklasser mellem Danmark og de andre nordiske lande for derigennem at forbedre de danske elevers kendskab til de skandinaviske sprog og nordiske forhold
- Dels at give lærerne vejledning i nutidige pædagogiske muligheder ved undervisningen i skandinaviske sprog og nordiske forhold.

I Foreningen NORDEN vil vi nu gerne have mulighed for at løfte opgaven yderligere og vi arbejder på at udforme nye og moderne pædagogiske virkemidler, således at vi kan få det nordiske yderligere implementeret i elevernes varierede skoledag, sådan som det også er hensigten i den fællesnordiske aftale på undervisningsområdet om særligt fokus på undervisningen i skandinaviske sprog og nordiske forhold.

I vores udarbejdelse har det været vigtigt for os at ideerne stemmer overens med henblik på de givne læringskrav således at:

- Tilbuddene understøtter den normale undervisning
- Tilbuddene passer til fagets læringsmål, således at kompetenceområderne bliver overholdt
- Tilbuddene er noget lærerne og eleverne efterspørger og finder attraktive.

Dette betyder at vores ideer tager udgangspunkt i at læring og leg kombineres - gerne i en tværfaglig kontekst - således at eleverne får mulighed for at lære sprog på alternative måder.

Mål

Projektet *Norden i skolen – og skolen i Norden* ønsker at styrke den kulturelle fællesskabsfølelse og forståelse af de skandinaviske sprog, samt forståelse af regionale og globale konsekvenser af klimaforandringer hos unge i Norden. Som en væsentlig forudsætning for at opnå målet ønsker vi, at uddanne den enkelte lærer, så denne opnår kompetencer til at iværksætte og udvikle flere og bedre nordiske samarbejder.

Resumé

I Foreningen NORDEN og hos flere forskere er det opfattelsen og erfaringen, at den bedste sprogtilegnelse sker gennem relevante og spændende fortællinger, eller ved praktisk handling og ved at bruge sproget. I forbindelse med Foreningen NORDENs 100 års jubilæum i 2019 ønsker vi derfor at sætte fokus på uddannelsen i nordiske sprog og kulturer i folkeskolen. Vi vil gennem en tredelt indsats styrke både indsatsen for eleverne, lærerne og de lærerstuderende.

I skolen og på uddannelsesinstitutionerne vil eleverne opleve en forbedret indføring til de nordiske sprog og kulturer. Sprog læres også gennem oplevelser, og derfor skal samarbejdet mellem skolen og herboende nordiske frivillige styrkes. Frivillige nordiske oplæsere/foredragsholdere der via en kort uddannelse underviser eller oplæser historier på deres modersmål, eller fortæller om deres oplevelse af forskellene landene imellem. Dette underbygges med en IT platform udviklet på tværs af lande og kunstnere i Norden som sigter på et kulturelt og sprogligt møde mellem landenes unge skoleelever.

I Danmark findes der over hele landet Naturskoler, der allerede i dag støtter undervisningen i Naturfag i hele skolen. Dette arbejde ønsker vi at kæde sammen i et projekt, hvor vi forsøger at sætte fokus på miljøet i Norden. Forsøget kædes sammen med Miljøskolerne i henholdsvis Norge og Sverige for derved at give eleverne en nordisk dimension og en oplevelse af det fælles ansvar, vi på tværs af landegrænser har for miljøets tilstand. Foreningen NORDEN driver i samarbejde med Københavns Kommune i forvejen Øresundsmiljøskolen på Refshaleøen, og har derfor en del erfaringer herfra.

Mulighederne for oplevelser og samarbejde på tværs af landegrænser er styrket med den nye folkeskolereform. Gennem workshops for landets lærere og lektorer skal de rustes til at finde og opstøbe nordiske samarbejder både mellem elever og lærere.

De lærerstuderende skal have muligheden for en dannende studierejse i et nordisk land. En udveksling af klasser, der rejser til Norge eller Sverige for at se og opleve, hvordan den nordiske

kultur spiller ind i uddannelsen af lærere i de andre nordiske lande. Dette vil styrke forståelsen af det danske skolesystem og øger den enkelte studerendes viden om de nordiske lande. De positive oplevelser man får i sin studietid er med til at forme, hvem man er som lærer.

Behov og formål

Folkeskolereformen giver skolerne unikke muligheder for, igennem understøttende undervisning og tanken om den åbne folkeskole, at opsøge hjælp og støtte til de dele af undervisningen, der kan være svære. Undervisningen i de nordiske sprog og udviklingen af kompetencer til at lytte og forstå norsk og svensk kan være omfangsrigt for den enkelte dansklærer.

Vi vil derfor udnytte de muligheder den åbne skole giver og hjælpe lærerne med at opkvalificere planlægningen og undervisningen i nordiske sprog og kulturer. Dette skal ske via uddannelsen af nordiske ambassadører, udarbejdelsen af en relevant IT platform samt samarbejdet mellem miljøskolerne i Norden, hvor eleverne vil opleve at være en del af et større nordisk forsøg på tværs af de nordiske lande.

Traditionen om dannelse er stærkt forankret i den danske folkeskole, og hver lærer vil med omsorg og de bedste intentioner forsøge at hjælpe hver enkelt elev så meget de kan. Noget af det eleverne lærer mest af som mennesker er tiden, hvor de er væk fra deres forældre og på egne ben skal lære at klare sig selv. Dette understøttes i et nordisk samarbejde med efterfølgende udveksling/besøg landene imellem. Den nye reform, arbejdstiden og en presset økonomi gør det desværre svært for lærerne at overskue, hvor man skal starte og slutte i et sådant arbejde. Vi vil derfor med vores workshops hjælpe og understøtte de lærere, der ønsker at udforske de nordiske muligheder, og vejlede og guide dem i, hvor de bedst kan sætte ind for at rejse penge, tid og skabe samarbejdspartnere til sådanne projekter.

Unge er i dag meget berejste og forstår ikke altid betydningen af det nordiske samarbejde. Vi vil derfor støtte landets læreruddannelser i deres dannelse af de unge lærerstuderende. De skal forstå vigtigheden af det nordiske fællesskab og hvilken betydning den nordiske kultur og historie har for den danske folkeskole. Dette understøttes via udveksling af undervisere og studerende mellem de nordiske lande.

Aktiviteter

Vores frivillige medlemmer i Foreningen NORDEN, der enten direkte eller indirekte kommer fra et andet nordisk land, kan uddannes til ambassadører, men skal klædes på til at kunne levere en spændende og relevant undervisning i netop deres (oprindelige) lands kultur, historie eller sprog. Foreningen NORDEN tæller i dag næsten hundrede lokalafdelinger, hvor minimum en fra hver afdeling skal uddannes til at kunne hjælpe skolerne i deres lokale område.

Dette gøres ved et weekendskursus, hvor de frivillige via en række workshops kan forberede sig på folkeskolens behov. De frivillige skal hjælpes til på eget initiativ at kunne støtte lærerne i skolen, til at kunne udvælge relevante fortællinger, historier eller lignende og derved støtte undervisningen i skolen. Dette skal bygges op i foråret 2018, hvor de første frivillige skal på kursus i efteråret - således at de er klar til at hjælpe skolerne i foråret 2019. Kursusrækken afsluttes i foråret 2019 så alle kommuner kan have en frivillig lokal NORDEN ambassadør klar til skoleåret 2019/2020.

De frivillige skal ydermere præsenteres for nogle af de undervisningshjælpemidler, der allerede i dag ligger tilgængeligt for lærerne – med hovedfokus på www.nordeniskolen.org. Her kommer den nye IT platform også til at ligge. Den bliver til i et samarbejde mellem den norske animator, forfatter **Inga H. Sætre**, og den svenske forfatter **Hanna Gustavsson** (begge har været indstillet til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris) og Animationsskolen i Viborg. Disse er valgt for at give platformen en nordisk dimension, hvor en dansk, norsk og svensk repræsentant kan give deres input til udformningen af platformen, og for at sikre, at den bliver aktuel og sproglig relevant for de unge i skolen.

Workshops for lærerne og lektorerne skal tilrettelægges i et samarbejde med lokalafdelingerne af Foreningen NORDEN, der kan bidrage med kontakter i den aktuelle kommune, samt et lokalkendskab, der gør et nordisk samarbejde relevant for netop den kommune, hvor workshoppen afholdes. Alle kommuner skal tilbydes en workshop, hvor lærere med nordisk/international interesse kan hjælpes og uddannes til selv at kunne finde og tage kontakten til samarbejdsskoler, men også hjælpes på vej med at søge nogle af de midler, der er til rådighed for nordiske samarbejder og dannelsesrejser. Workshops skal maksimalt have en længde af en eftermiddag, så det virker overskueligt for lærere og ledere.

På første år af læreruddannelsen støttes de unges dannelse gennem almindelig undervisning. Denne undervisning kan bindes sammen og løftes til et højere niveau gennem støtte til en dannende nordisk udveksling. En rejse til en nordisk uddannelsesinstitution, hvor de unge kan opleve nordisk kultur og ikke mindst nordisk skoletradition på nærmeste hold.

En praktisk indgang til uddannelse i nordisk sprog og kultur gør forståelsen og nødvendigheden af sproget mere aktuelt. Derfor er det nærliggende at udnytte miljøskolen i København, der er sammenlignelig med Miljøskoler i både Norge og Sverige. Her foretages på tværs af landene forsøg, hvor resultaterne udveksles og sammenlignes. Miljøskolerne skal fungere som forløber for resten af landets naturskoler, der efterfølgende kan indgå i samme forsøgsrække og opkvalificerer både forsøget og rækkevidden af sprogundervisningen.

[Inddragelse af relevante interessenter](#)

I det forberedende arbejde til denne ansøgning har projektet været drøftet med forskellige interessenter.

Projektet er præsenteret og udarbejdet af en nyansat folkeskolelærer ved Foreningen NORDEN. Derudover er projektet drøftet med undervisere ved læreruddannelsen i Ålborg, som har givet deres input til projektet.

Målsætning

Generelt ønsker Foreningen NORDEN at hjælpe til med at opfylde Helsingforsaftalens mål om at "forbedre de danske elevers kendskab til de skandinaviske sprog og nordiske forhold" gennem et moderne erfaringspædagogisk læringssyn.

Foreningen NORDEN ønsker derfor at udnytte mulighederne i den åbne skole som folkeskolereformen lægger op til, og støtte den enkelte lærer med at forbedre undervisningen i faget Dansk og understøtte målene for faget:

"at undervisningen skal give eleverne adgang til det nordiske sprog- og kulturfællesskab"

"at undervisningen skal give eleverne mulighed for at udvikle færdighed i at lytte til og læse norsk og svensk med forståelse".

Dette skal ske ved at:

- uddanne minimum en Norden ambassadør pr. kommune til støtte, vejledning og ikke mindst relevant og vedkommende undervisning i folkeskolen
- alle skoler i Danmark skal have besøg af en Norden ambassadør, der kan hjælpe den enkelte skole
- skabe en IT platform for et fremtidigt sprogligt og kulturelt møde mellem elever på tværs af de nordiske lande
- der tilbydes workshops i alle landets kommuner, hvor lærerne tilbydes støtte og vejledning i forhold til aktuelt undervisningsmateriale, samt de muligheder der allerede ligger i forhold til et nordisk samarbejde på tværs af skoler, og eventuelle dannende skolerejser for landets elever
- udviklingen i skolerne starter ved lærerne, og derfor skal det nordiske fokus på læreruddannelserne styrkes. I det alment dannende fag på læreruddannelsen skal eleverne have mulighed for en dannende studierejse til en uddannelsesinstitution i et andet nordisk land, gerne som udveksling hvor klasserne bytter hverdag
- skabe et øget samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner de nordiske lande imellem, udveksling af lektorer og andre undervisere sikre en spændende og aktuel pædagogisk dimension til uddannelsen
- oprette en database med miljørelevante observationer på forskellige sprog
- støtte en varieret og virkelighedsnær undervisning i relevante rammer på først miljøskolen og senere naturskolerne i landet
- etablere en samarbejdsplatform for miljøskolerne i de nordiske lande

Organisering

Projektet organiseres af Foreningen NORDEN, som nedsætter en styregruppe bestående af **Mogens Jensen**, *Landsformand for Foreningen NORDEN* og **Peter Jon Larsen**, *Generalsekretær i Foreningen NORDEN*. Projektgruppen vil løbende følge resultaterne i projektet, og vurdere om yderligere tiltag er nødvendige. Den ansatte projektleder har det daglige ansvar i en snæver kontakt med ambassadører, tillidsmænd og andre involverede i projektet.

Projektets forberedende arbejde begynder primo 2018, og selve gennemførelsen starter ultimo 2018, og forventes afsluttet ultimo 2020.

Tiltag i Projektet

Grundstammen i dansk, norsk og svensk er nært beslægtet og kan derfor med en relativ lille indsats tilegnes især for børns og unges vedkommende. Vi vil derfor gerne i Foreningen NORDEN styrke den obligatoriske undervisning i disse sprog, lige som vi via den åbne skole vil opkvalificere den understøttende undervisning, som vi i Foreningen NORDEN ønsker at bakke op om. Vores foreningsnetværk kan støtte et lokalt samarbejde på skolerne, og vi kan som forening bidrage positivt til samarbejdet ved at hjælpe til med lokale personligheders besøg på skolerne og lade dem fortælle om deres nordiske erfaringer. Man kan invitere kunsthåndværkeren, som kan vise og fortælle om sin kunst, en historiker som brænder for et bestemt emne, en forfatter, der fortæller om sine bøger, en præst som genfortæller og fortolker en nordisk bog eller film, en rejsende person, der fortæller og visualiserer

en nordisk rejse, en virksomhed, der har samhandel med et andet nordisk land, en journalist som brænder for Norden, en musiker som vil give os en musikalsk oplevelse, eller en lokal professionel fodbold- eller håndboldspiller, der er hentet hertil fra et andet nordisk land for at give den lokale klub muligheden for fortsat at blande sig i toppen. Der er næsten ubegrænsede muligheder. Men primært vil vi - med fagligt veluddannede ambassadører, der via oplæg og relevante historier - hjælpe den enkelte lærer med undervisningen i de nordiske sprog.

Uddannelse af frivillige

I Foreningen NORDEN har vi næsten hundrede lokalforeninger og hver enkelt har herboende nordiske medlemmer, mange med pædagogiske erfaringer, nordmænd, svenskere eller andre der har valgt at bosætte sig i Danmark. Denne ressource skal mobiliseres så vi kan styrke arbejdet med Nordens sprog og kultur i skolen.

Vores tanker har været, at det nordiske samarbejde skal vokse sig stort nedefra – gennem det menneskelige møde: kendskab giver venskab. Det er vores mål at kunne knytte en uddannet frivillig, eller ambassadør, til en kommune og derved skabe kontakt til skoler og uddannelsesinstitutioner.

Ambassadøren kan gennem sit eget sprog og fortællinger styrke elevernes adgang til det nordiske sprog og kulturfællesskab, samt lette og opkvalificere denne del af undervisningen for den enkelte skole. Samtidigt kan ambassadøren hjælpe og støtte skolen med eksisterende undervisningsmaterialer og erfaringer, som ambassadøren kan vejlede omkring.

Den nye folkeskolereform giver øgede muligheder for at styrke undervisningen om Norden og i nordiske sprog. Situationen er enkel og indsatsen nødvendig. Uden en aktuel og vedkommende undervisning om Norden og nordiske sprog, vil forståelsen for Norden blive tilsvarende mindre blandt de næste generationer.

Projektet starter med research af lokalområdernes ressourcer, en kortlægning af de mennesker, der kunne være relevante for projektet. Der skal derefter i løbet af 2018 laves workshops og kurser for de interesserede, hvor de kan få inspiration og erfaringer med foredrag og undervisning. De skal klædes på til mødet med eleverne og de studerende på landets skoler. Disse kurser skal opkvalificere de gode historier og menneskene, der stiller sig til rådighed, skal kunne udveksle viden og kende de muligheder, der allerede er tilstede for skolerne i dag.

De frivillige skal desuden præsenteres for den nye IT platform som præsenteres senere i ansøgningen.

Alt dette skal styrke de frivilliges muligheder for at udvikle undervisningen i de nordiske sprog - og kulturfællesskaber i Folkeskolen og på landets læreruddannelser.

Uddannelsen af de frivillige skal ske via fire kurser fordelt med to i efteråret 2018 og to i foråret 2019. Disse kurser har en varighed på hver to dage fra lørdag til søndag, hvor de frivillige vil blive præsenteret for vigtigheden at nordisk kultur og sprogforståelse og den forskel de kan gøre i samarbejdet med skolen og den enkelte lærer. De vil derudover blive præsenteret for hvilke erfaringer, der allerede i dag er fra tidligere foredragsholdere. Hvilke spørgsmål møder man ofte? Hvor lange historier vil eleverne høre på de forskellige klassetrin? Hvilke historier finder eleverne interessante? osv. Det er her vigtigt at de frivillige har muligheden for selv at arbejde med egne historier. Mulighed for i mindre grupper at fortælle en historie, læse op eller præsentere en sang på dens oprindelige sprog. Dette skal ruste dem til, at tage fortællingerne med ud i skolen.

De skal desuden rustes med viden om, hvordan skolerne selv kan arbejde videre. De skal præsenteres for den nye IT platform, hvor unge relativt let kan blive – tilnærmelsesvis - nye nordiske forfattere, eller filmmagere. Hvordan de med deres eget sprog kan fortælle deres egne historier og videreformidle dem på både dansk og andre sprog. Denne viden kan ambassadørerne så tage med videre ud i skolen, og enten præsentere for lærerne eller undervise eleverne i det.

Kurserne vil blive bygget op ved hjælp af undervisere fra henholdsvis læreruddannelsen og lærere i folkeskolen. Underviseren fra læreruddannelsen vil føre kursisterne ind i den danske folkeskoles tradition og baggrund, og her i gennem fortælle hvorfor præcis deres indsats er vigtig. Folkeskolelæreren vil præsentere hendes hverdag og hvordan de frivillige kan hjælpe og

opkvalificere hendes arbejde med nordisk sprog og kultur. Der vil der ud over være et oplæg om teknikker om undervisning (pædagogik og psykologi) som kursisterne kan bruge til, at finde ud af hvem de selv er som frivillige undervisere. Der vil her efter være mulighed for i grupper at komme i gang med at formidle. De skal have tid til at forberede sig og hen over resten af weekenden skal hver gruppe læse op/synge/fortælle for de andre. Det kan være en historie, eller en kort livsfortælling eller lignende. Om søndagen fortsætter fortællingerne sideløbende med at vi kigger på den nye IT platform for unge nordiske forfattere.

Oplæggene fra foredragsholderne vil blive lavet til podcast som kommende frivillige kan hente og lytte til og på den måde blive bedre rustet til at træde ind i den danske skole som frivillig.

Kurser for landets lærere.

Som opfølgning på samarbejdet med Foreningen NORDENs ambassadører skal landets lærere og lektorer tilbydes workshops, hvor de har mulighed for at undersøge mulighederne for deres videre nordiske arbejde.

Workshoppen skal være todelt og lokal. Disse workshops skal være rettet mod de lærere, der søger et styrket nordisk samarbejde. Det kan være dansklæreren, der vil styrke undervisningen i det nordiske sprog, samfundsfags- og historielæreren, der vil undervise i Nordens betydning for det danske samfund eller klasselæreren, der vil give sine elever unikke oplevelser gennem samarbejde og udveksling med en klasse fra et andet nordisk land.

Første del af workshoppen skal være rettet mod den daglige undervisning og derfor indeholde en indføring i bl.a. www.nordeniskolen.org, og mulighederne for at finde undervisningsmateriale, herunder særligt fokus på den nye IT platform, hvor mulighederne for et sprogligt møde er til stede online på en ny og spændende måde.

Anden del skal være mere specifikt på samarbejdet mellem skoler og uddannelsesinstitutioner i Norden. Mange kommuner har i dag venskabsbyer på tværs af de nordiske lande, hvor der ligger mange muligheder for hjælp og samarbejde. Denne del tager udgangspunkt i den enkelte lærers aktuelle situation. Nogle har behov for at finde samarbejdspartnere andre mangler midler til udveksling. Denne del har fokus på at rådgive lærere om, hvordan de bedst kommer videre fra deres udgangspunkt. Mange finder det uoverskueligt at afgøre, hvor man skal begynde og hvad man skal gøre, og tvivler på om muligheden overhovedet er der, for at finde støtte. Denne workshop skal derfor ruste lærerne til finde og søge midlerne til udveksling, til livsvarige oplevelser for deres elever og til styrkelse af deres nordiske kulturforståelse, samt en øget indsats for det nordiske sprog i skolen.

Det er vigtigt at disse workshops er forankret lokalt. Lokalformanden fra Foreningen NORDEN skal altid være til stede (eller en anden repræsentant fra bestyrelsen). Dette for at vise lærerne hvem de kan hente hjælp og ikke mindst netværk hos. Gennem Foreningen NORDENs netværk er det lettere at finde relevante og aktuelle samarbejdsskoler i Norden, vi det venskabsbysamarbejde der

mange steder fungerer rigtig godt. Derfor har skolerne mulighed for at møde og hilse på Foreningen NORDENS repræsentanter i deres områder. Der ud over skal der være deltagelse af lærere der har søgt fonde og midler som kan fortælle om deres oplevelser og hvordan de har grebet det an. Det hele skal afsluttes med en time hvor lærerne har mulighed for at gå i gang med at søge venskaber eller midler via det præsenterede materiale.

Der vil blive udarbejdet et info materiale på baggrund af kurserne på podcast og film som interesserede lærere kan hente gratis på www.nordeniskolen.org og der igennem lave et hurtigt brush up kursus for dem selv.

Disse workshops skal være klar i foråret 2019, hvor lærerne kan komme på kursus og derefter kan indarbejde arbejdet i deres årsplan for undervisningsåret 2019/20.

[Øget Nordisk fokus for de lærerstuderende.](#)

Det skal være lettere for uddannelsesinstitutionerne at udveksle undervisere, således at den nyeste pædagogiske forskning fra Norge og Sverige kan præsenteres lokalt på de forskellige uddannelsesinstitutioner. En dansk lektor skal kunne "bytte" liv med en norsk, eller svensk kollega, varetage kollegaens undervisning, bo lokalt og opleve sproget og kulturen på nærmeste hold. Det vil både opkvalificere lektoren, men også undervisningen for de studerende. Foreningen NORDEN kan hjælpe med dette arbejde og være behjælpelig med både boliger, kulturoplevelser samt et lokalt netværk.

Det er ikke kun undervisere der skal udveksles. De studerende kan ved udveksling på deres første år af uddannelsen skabe en tydelig profil på deres uddannelse og tidligt i deres uddannelse finde interesse for de nordiske muligheder og give uddannelsen en nordisk profil og kant. Udveksling mellem studerende kan iværksættes uden store omkostninger. Deres faglighed kan komme i spil ved små oplæg eller decideret undervisning på landets lokale folkeskoler.

Dette arbejde skal starte som pilotprojekt ved læreruddannelsen i Ålborg og derefter skal erfaringerne udbredes til andre læreruddannelser i hele landet.

I efteråret 2019 skal ANIMOK, som er Viborg animationsskoles filmfestival afholdes med fokus på Norden. I den forbindelse vil Animationsskolen i Viborg og Foreningen NORDEN sætte fokus på animationsfilm for de lærerstuderende. De lærerstuderende vil få tilbudt gratis adgang til de kurser Animationsskolen i Viborg holder som opstart på deres festival på landets uddannelser. Det er små kurser hvor animationsskolen og en af deres kunstnere vil komme og vejlede i brugen af materialer og udstyr til at lave animationsfilm, alt sammen med fokus på nordiske fortællinger, kunstnere eller lignende. Dette har til formål både at klargøre de lærerstuderende til at arbejde med animationsfilm, men samtidigt at sætte Norden i spil i et moderne medie som de studerende kan tage direkte med ud i deres kommende undervisning.

Samarbejde mellem Miljøskoler og Naturskoler nationalt og internationalt.

Gennem www.nordeniskolen.org findes i dag allerede et punkt der hedder Klima og Natur. Denne hjemmeside skal styrkes med en ny klimaundervisningsportal og i samarbejde med miljøskoler i de nordiske hovedstæder forbedre elevernes kendskab til de nordiske sprog og styrke det kulturelle bånd mellem elever og undervisere i hele Norden. Alle nordiske hovedstæder er f.eks. beliggende ved vandet, og står derfor over for en sammenlignelig problemstilling i forhold til klimaforandringer og miljø.

I dag arbejder de enkelte miljøskoler individuelt uden koordinering, dvs. at de målinger eleverne laver oftest ikke bliver brugt til noget, og ender i glemmebogen. Tanken er at starte en klimaundervisningsportal, hvor eleverne fra fem udvalgte miljøskoler har mulighed for at udveksle erfaringer og målinger af hverdagens påvirkninger af klima og miljø i børnenes nærområde. Det bliver vigtigt at eleverne nemt og smidigt kan registrere alle deres data og overvejelser om forsøg, eller undervisning de har modtaget på Miljøskolen, og man derved kan skabe databasen der stille og roligt vil vokse sig større. Det bliver en database der både giver eleverne mulighed for at lære sprog og opleve følelsen af at kunne sammenligne egne data, men det giver også lærerne mulighed for at kunne spare med hinanden og dykke ned i andre forsøg udført af Miljøskoler i de andre lande. Til sidst bliver underviserne på Miljøskolen tvunget til at tænke over hvad der kan sammenlignes og bruges i et nordisk perspektiv og vil derved være med til at styrke den nordiske forståelse for miljø sammenhænge og hvilke konsekvenser vores livsstil har for samfundet som helhed. Miljøskolerne har en bred gennemstrømning af elever fra kommunerne, og projektet vil derfor blive afprøvet af en stor gruppe elever fra grundskoler og institutioner.

Miljøskolen i København og de andre hovedstæder skal udvikle og afprøve konkret undervisning om klima og bibringe eleverne en forståelse af klimaforandringernes regionale og globale konsekvenser gennem direkte kontakt mellem de unge i de øvrige nordiske lande. Herved styrkes elevernes kendskab til de nordiske sprog ved at de aktivt benytter sproget til at løse opgaver og kommunikere om de oplevelser, de har haft på miljøskolerne.

I sprogdidaktikken og hos en lang række forskere har man længe anerkendt, at den mest effektive sprogtilegnelse sker, når den der skal lære noget, selv aktivt handler og bruger sproget. Derfor vil der blive lagt vægt på at eleverne benytter sig af klimaportalen til at være i direkte kontakt med hinanden og få mulighed for aktivt at dele målinger og resultater med hinanden, samt have mulighed for at finde undervisningsmateriale på alle de skandinaviske sprog og agere interaktivt med hinanden.

Ved at benytte den allerede eksisterende hjemmeside, giver det mulighed for at erfaringerne fra projektet hurtigere kan bruges til at kvalificere arbejdet med at skabe en nordisk klimaundervisningsportal, der på længere sigt skal inkludere flere miljøskoler i de større nordiske byer. Senere kan portalen også udvides til at dække over emner som målinger i skov og på land og inkludere naturskolerne, der allerede er fordelt ud over landet.

Unge nordiske forfattere – En ny IT platform

Unge oplever i dag meget igennem en computer og internettet, derfor vil vi være med til også at understøtte de unges læring på denne platform med en moderne dynamisk platform, der skal udarbejdes så eleverne på landets skoler kan arbejde med kreativitet og nordiske sprog på en ny og for børnene interessant måde. Platformen placeres som en del af hjemmesiden, hvor nordiske lærere og elever allerede i dag er massivt til stede.

Det er vigtigt at eleverne oplever at kunne mestre opgaverne på siden. Derfor bliver den bygget op så kompleksiteten øges gradvist, og det vil altid være muligt selv at konstruere det hele. Illustrationer, musik osv.

Inga H. Sætre har beskrevet noget af siden som;

Tegneserieverksted på nett, med fokus på det nordiske

Ideen er en nettside der man kan lage tegneserier.

Det vil være ulike nivåer på vanskelighetsgraden, ettersom hvor mye egen kreativitet hver enkelt elev vil bruke eller har.

Elevene kan hente elementer fra en base av ferdig-tegnede deler og sette dette sammen til sin egen stripe, men også lage hele eller deler av stripene selv, og laste dette opp.

Enkelte setninger er ferdigskrevet, men man kan også velge å skrive selv, på sitt eget språk. Flaggene til de nordiske landene er alltid synlige på skjermen, slik at man kan trykke på andre språk og få teksten oversatt umiddelbart. Dette gjelder hele siden og alt som ellers står der. Da vil flagget til det landet være markert.

Egne striper kan lagres og lastes opp, slik at andre også kan lese dem. Man kan selvsagt også lese de stripene andre har lastet opp. En del av siden er med andre ord et galleri.

Jeg håper også at siden skal være livlig og fargerik, og at flere illustratører fra de nordiske landene skal inviteres til å bidra med sine varianter av figurene og uttrykkene, slik at man kan velge veldig ulike stiler på tegningene.

Det er en forutsetning at kvaliteten på illustrasjonene er høy, variert og spennende, og at det brukes profesjonelle tegnere. Da blir det også et kulturutvekslings-aspekt, som kan være fristende for flere enn bare skoleelevene.

Jeg jobber med tegneserie selv, og har hatt mange tegneserie-verksteder i "Den Kulturelle Skolesekken" i Norge, og synes tegneserien er en spesielt god måte å kommunisere på når små språk-barrierer skal overkommes. Uttrykkene forteller mye og forklarer mange ting. Og visuell komikk er morsomt på alle språk.

I denne ideen er mye av arbeidet med seriene ferdiglaget, samtidig som det skal være åpnet for at de kan gjøre mye selv, så vi kan håpe på at det blir morsomt å holde på med, og heller ikke så vanskelig å komme igang, eller at det er et for stort krav til å være kreativ selv ... Jeg tenker at det er viktig å holde terskelen nede, så de kan oppleve mestring!

Jeg ser for meg at siden er delt opp i disse ulike platåene:

- En hjem-side der man forstår hva man skal gjøre, ser noen striper, og har tilgang til de ulike delene av siden. Flaggene er alltid synlige.
- Et galleri hvor man laster opp egen og ser andres striper. Der kan man også trykke på flaggene og endre språket i de stripene som er der.
- En side eller flere hvor man kan velge antall og form på ruter, stil på tegningene, bakgrunner eller liknende.
- En side eller flere hvor man kan kombinere ulike deler av figurene, kombinere kropper med uttrykk, hårsveiser, farger på klærne eller liknende.
- En side hvor man laster skriver tekst i boblene eller under rutene.
- En side der man laster opp egne tegninger.
- En side der man får et diplom eller kan lage seg sitt eget diplom, som belønning.

Illustrationerne skal krydres med enkle oppgaver elevene kan gå i gang med og lærerne kan hente inspiration igennem. Hvis oppgaverne knytter sig til noget de kender vil elevene ofte oppleve en større interesse, derfor ligger oppgaverne op til elevernes egen hverdag, eller kendt nordisk børnelitteratur. Det kunne eksempelvis være:

- *Forestil dig at Pippi Langstrømpe kom på besøg på din skole. Hvad ville i lave i frikvartererne?*
- *Lav en stribe der viser hvad Emil drømte om da han sad og snittede træfigurer.*
- *Lav en stribe der viser hvad du ville lave hvis du selv fik lov til at bestemme hvor dig og din familie skulle holde sommerferie.*
- *Lav en stribe hvor du viser hvordan det er at gå i skole i Finland.*

Udvidelsen af Inga H. Sætres platform laves i samarbejde med Animationsskolen i Viborg, Volda og den svenske skole. Det skal være muligt at få figurene til at bevæge sig og derved gå fra tegneserie, til små animerede film. Til disse film skal det være muligt at lægge et lydtæppe på. På siden vil der i forvejen være små lydfiler der kan bruges til at underbygge stemningen, ex. Uhyggelig, glad, vred osv. Lige som man også kan indspille sine egne små lydfiler og lægge dem op på hemmesiden.

Ved at bygge siden op ad både færdiglavede illustrationer, tegninger og lydfiler sikre vi at alle elever har muligheden for at kunne producere striber og komme i gang med arbejdet. Senere hen kan de selv kaste sig ud i kunstens univers, og kreere striber, lyde, tegninger og film på egen hånd som de let og enkelt kan oversætte til de andre nordiske sprog eller dele på deres sociale medier.

Den nye platform bliver som sagt til i et nordisk samarbejde mellem kunstnere og institutioner fra både Danmark, Sverige og Norge, som i fællesskab tegner og illustrerer figurer, omgivelser, ansigter mm. Børnene kan så selv sammensætte deres egen tegneserie eller mini tegnefilm og sætte tekster til. De kan vælge en på forhånd skrevet tekst, eller selv forfatte taleboblernes. Alt sammen kan så oversættes til de andre nordiske sprog, eller bruges som den er. Platformen kan bruges både i faget dansk, hvor den kan understøtte undervisningen i de nordiske sprog, men også i billedkunst vil læreren kunne bruge platformen, og lade børnene selv tegne figurer eller andre ting og sætte dem ind i en elektronisk tegneserie. Børnene i skolen skal der ud over let kunne sammenligne og finde informationer om tegnerne og institutionerne ved at klikke på deres navne og derved finde ud af hvor de er fra, hvilket sprog de taler osv. Det vil være interessant om de kan finde forskelle/ligheder mellem de forskellige stilarter fra de professionelle tegnere.

De færdige tegneserier kan så hentes og printes til børnene, der dermed laver deres egen udgivelse på flere nordiske sprog. De kan også vælge at lægge den op på IT platformen, hvorved der opbygges en database af forskellige små tegneserier på flere nordiske sprog. Sidste mulighed er selvfølgelig at dele tegneserien over mails eller sociale medier, hvor de unge let og hurtigt - via det medie de bruger - kan vise venner, forældre og andre hvad de har lavet. Til hjemmesiden skal tilknyttes en oplæser funktion der kan læse tegneserien op, således at platformen også kan bruges af de mindste elever, og undervisningen samtidigt kan differentieres til læsesvage elever der kan deltage på næsten lige fod med deres klassekammerater og få læst op på. Der ud over vil mange elever finde det sjovt og lærerigt at kunne få læst op på flere sprog, og høre hvordan deres stribe lyder på svensk, norsk eller finsk.

Platformen skal være let tilgængelig og indbydende for eleverne, den skal kunne tilgås fra både computere og iPads så brugermulighederne øges.

Med denne platform vil lærerne få et gratis værktøj der både kan bruges til en 45 min. vikartime hvor eleverne kan bruge de færdiglavede illustrationer, men samtidigt kan de også bruge platformen som grundlaget for et større tværfagligt arbejde hvor både musik, dansk, historie, billedkunst og evt. andre fag kommer ind. Vi forestiller os arbejdet med en animationsfilm/tegneseriestribe hvor eleverne selv tegner figurer, selv laver små lydfiler til at lægge som baggrund og undersøger den nordiske litteratur gennem tiden ved hjælp af de forfattere og kunstnere der er repræsenteret på siden.

[ANIMOK – nordisk filmfestival.](#)

Ved siden af den tidligere platform vil der blive udarbejdet materiale til hvordan eleverne selv kan lave små animationsfilm. Dette materiale udarbejdes i samarbejde med Animationsskolen i Viborg og handler om hvor nemt det er for skoler at lave animationsfilm. Det kræver blot et kamera og en computer. Filmene laves og lægges på www.nordeniskolen.org og skal være med til at udbrede kendskabet til animationsfilm og Norden. Animationsskolen i Viborg vil i 2019 være med til at sætte fokus på Foreningen NORDENS 100 års jubilæum ved at have Norden som tema i deres

årlige filmfestival ANIMOK. Animationsskolen i Viborg vil gerne udbrede kendskabet til deres festival, hvilket Foreningen Norden og www.nordeniskolen.org kan være behjælpelig med. Kendskabet og deltagelsen skal ud i hele landet, lige som budskabet om Norden.

Animok understøttes af kurser afholdt på læreruddannelserne i hele Danmark, hvor Animationsskolen i Viborg er ansvarlige for opstarts kurser til hvordan man kommer i gang med at bruge animation i undervisningen. De tilmeldte klasser/lærere får altså adgang til opstartskurser som forventes afholdt centralt på læreruddannelserne i de større byer. Derved sikres det at de lærerstuderende kan deltage og ”fylde kurserne op” så der både vil være tale om en kickstart for ANIMOK og en inspirations workshop for de lærerstuderende.

Tidsplan

Arbejdet omkring IT platformen startes op i efteråret 2017, hvor kunstnere og institutioner går i gang med arbejdet omkring en platform, der kan bygges op så unge finder den interessant og indbydende. Denne skal gerne stå færdig til sommerferien 2018, så den kan indgå i de forskellige workshops for både frivillige og lærere henover landet.

I 2018 startes arbejdet op med at forberede workshops og uddannelse af frivillige og professionelle lærere. I efteråret 2018 udføres de første to workshops for frivillige en i Jylland og en på Sjælland, hvor de første frivillige uddannes og sættes i gang med at samle erfaringer der kan bruges på de næste to workshops, der ligger i foråret 2019, ligeledes med en i Jylland og en på Sjælland. Alle frivillige er således klar sammen med Foreningen NORDENs hundrede års jubilæum, hvilket vil øge opmærksomheden på et nordisk samarbejde op mod sommerferien 2019. Ambassadørerne kan derfor tilbydes til lærerne allerede i planlægnings fasen op mod skoleåret 2019/2020, sådan at lærere kan lægge det ind i deres årsplan på forhånd, og ikke oplever at det kommer dumpende ind i en allerede planlagt hverdag.

Workshops og uddannelse af lærere og lektorer skal finde sted i vinteren 2018/2019. Lærerne kan så melde sig på korte eftermiddags workshops, der er placeret lokalt på enten en stor skole, eller kommunen, så det ikke bruger lærernes tid eller ressourcer på transport. Deres nye viden kan de så bruge op mod det nye skoleår 2019/2020.

Miljøskolernes forsøg skal forberedes i 2018 og løbe af stablen i foråret 2019 hvor det kan være med til at sætte ekstra fokus på et nordisk samarbejde, der så rulles ud til resten af naturskolerne i løbet af resten af 2019 og 2020.

En dannelsesrejse for landets lærerstuderende startes op i et samarbejde med Læreruddannelsen i Ålborg, i løbet af 2018 findes der i et samarbejde mellem Foreningen Norden og læreruddannelsen i Ålborg en samarbejdspartner, som kan bidrage til udvekslingen af studerende, eller undervisere på uddannelsen. I foråret 2019 tilbydes deres førsteårs studerende en kort udveksling med en nordisk uddannelsesinstitution. Deres erfaringer kan så bruges til at hjælpe andre uddannelser til lignende tiltag.

Resultater af projektet

Overordnet forventer vi en øget forståelse for nordisk kultur og sprog hos eleverne i skolerne via følgende resultater:

Det forventes at kunne uddanne minimum hundrede frivillige ambassadører i Foreningen NORDEN regi, én pr. lokalforening, og gerne flere fra de større foreninger. Disse frivillige skal så medvirke til at alle skoler i landet på et eller andet tidspunkt får tilbudt besøg af en nordisk ambassadør, der kan hjælpe og støtte undervisningen i nordiske sprog og kulturer. Det kan være til korte oplæsninger af 1-2 lektioner eller hele dage, hvor der arbejdes i dybden med kultur og sprog med den nordiske ambassadør. Hvis dette mål skal nås skal der uddannes ca. 25 ambassadører pr. kursus weekend for de frivillige.

Lærernes workshops i vinteren 2018/2019 skal gerne afholdes i alle landets kommuner, så alle landets lærere får tilbudt et gratis kursus i nordisk samarbejde og støttemuligheder. Ambitionen er at ca. to-fem skoler fra alle landets kommuner modtager råd og vejledning, så de nordiske ambitioner når ud til alle kommuner, og derfra kan brede sig med gode historier og ambassadører. Derudover er ambitionen, at alle landets læreruddannelser opnår denne viden så de kan være med til at præge landets kommende lærere til en større nordisk forståelse og faglig viden.

Miljøskolernes forsøgsrække skal gennemføres og analyseres i alle nordiske lande af minimum to skoler på land.

Den nye IT platform skal give eleverne en enkel tilgang til både nordisk sprog og kultur, men samtidigt give eleverne en succesoplevelse af at kreere egne tegneserier, og derved opleve succesen og glæden ved selv at kunne udgive små historier på forskellige sprog. Ambitionen med denne IT platform er, at den skal præsenteres på alle workshops, både for frivillige og professionelle. Derved skal kendskabet øges og nogle af de mange brugere på www.nordeniskolen.org skal også benytte denne i arbejdet med nordisk sprog og kultur.

Forventningen til læreruddannelsen i Ålborg er at kunne sende minimum en klasse på en udvekslingsrejse i 2019 og samtidigt udveksle minimum en underviser så andre klasser oplever nordisk sprog og kultur i uddannelsen.

Fastholdelse og udbredelse af resultater

Uddannelsen af frivillige ambassadører sikrer et lokalt nordisk netværk for landets skoler, hvilket vil bestå i flere år. Dette netværk skal kunne forny sig selv, ved at de frivillige ambassadører selv videreformidler deres viden og erfaringer gennem vidensdeling de frivillige imellem. Dette gøres nemt gennem Foreningen NORDENs netværk og interne grupper på Facebook eller lignende. Nye frivillige kan så kobles på disse interessegrupper og derved hjælpes i gang med det frivillige arbejde i skolen. For at støtte dem i det videre arbejde tænkes at holde et erfarings/evaluerings møde i starten af 2020, hvor erfaringer udveksles og videregives. Dette kan evt. følges op med yderligere møder de fortløbende år.

Lærernes workshops giver erfaringer og ny viden ud på de enkelte skoler. Generelt er lærere nysgerrige mennesker der gerne vil forny sig, hvis de kan se spændende undervisning for sig selv og eleverne. Derfor skal ambassadørerne og de lærere, der har været på kursus, støtte andre lærere

med mod på et nordisk fokus i deres undervisning. Nye kontakter skabes nemmere igennem allerede etablerede kontakter i mellem skoler. Derfor er det lokale netværk, som kan startes op i 2019 et uvurderligt fundament frem mod fremtidige skolesamarbejder og dannelsesrejser for eleverne.

Erfaringerne som miljøskolerne tilegner sig igennem deres nordiske samarbejder skal via workshops for naturskolerne rundt om i landet viderebringes. Disse skal derefter kunne tiltræde i forsøget og opkvalificere databasen med resultater.

Læreruddannelsen i Ålborgs nordiske fokus skal præsenteres for landets øvrige læreruddannelser og de igennem inspirere til et øget samarbejde i Norden for andre uddannelsesinstitutioner. I Ålborg skal det etablerede samarbejde fastholdes og styrkes til evt. at kunne indeholde flere klasser eller årgange/fag. Man kunne forestille sig at man i Geografi rejste i Norden, eller at idrætsuddannelsen på læreruddannelsen prøvede vintersport i Norge eller Sverige.

Evaluering

Styregruppen i projektet er ansvarlige for den løbende evaluering.

Projektlederen kan løbende følge med i, hvor mange ambassadører der bliver tilmeldt til kursus, hvor efter der i samarbejdet med lokalforeningerne i Foreningen NORDEN kan følges op på eventuelle emner til disse kurser. Derefter skal ambassadørerne løbende melde ind til projektledelsen, når de har været på besøg hos en skole, så udfordringer kan afhjælpes hurtigst muligt, og ekstra hjælp sættes ind hvor det er svært. Derudover afholdes der i Foreningen NORDEN årlige møder mellem foreningens tillidsmænd. På disse møder præsenteres lokalforeningernes oplevelser med de uddannede ambassadører.

Lokalafdelingerne skal samtidigt være behjælpelig med at informere skolerne i deres områder, og derigennem opfordre til deltagelse i de gratis workshops, der afholdes i vinteren 2019. Tilmeldingen til disse kan løbende følges, og markedsføringen kan intensiveres i efteråret 2018.

IT platformen skal ligeledes følges tæt i et samarbejde med kunstnerne og Foreningen NORDEN. Der afholdes opstartsmøder og derefter følges processen hver måned, enten via møde eller en status opdatering fra aktørerne.

Samarbejdet med Læreruddannelsen i Ålborg foregår løbende og vil være selvevaluerende i forhold til om Foreningen NORDEN kan skaffe de kontakter for underviserne, der er krævet. Derefter følges løbende op på de planlagte udvekslinger mellem både klasser og undervisere.

Miljøskolerne skal ud fra en fastsat dato i foråret 2019 have gennemført forsøgene sideløbende. Derefter skal de enkelte skoler efterbehandle og udveksle resultater, som så samles og kan præsenteres for landets naturskoler.

Formidling og vidensdeling af resultater

Noget af det vigtigste at stille til rådighed for andre interessenter er de uddannede ambassadører. Disse vil med deres erfaringer både kunne bruges af andre i lokalområdet som ikke er inden for skolen, men blot andre nordisk interesserede, det kunne være børnehaver, fritidsklubber, uddannelser mm. Ambassadørerne er alle folk der brænder for Norden og udbredelsen af et nordisk kendskab, derfor vil deres arbejde og viden altid være til rådighed for interesserede skoler.

Der ud over er projektets resultater og erfaringer tiltænkt skolen i Danmark og Norden. De netværk der kan dannes mellem lærere i de nordiske lande vil gro, og andre og nye kan kobles på og videreformidle et nordisk samarbejde til gavn for lærere og elever.

Læreruddannelsen i Ålborg skaffer sig nogle erfaringer, der skal deles af både undervisere og studerende til landets andre læreruddannelser. Dette sker igennem besøg på landets øvrige læreruddannelser, så de internationale koordinatore på uddannelsesinstitutionerne kan få inspiration til hvordan et nordisk samarbejde kan startes. Til dette arbejde stiller Foreningen NORDEN sine netværk (både regionale og nationale), ambassadører og ansatte til rådighed.

Den udarbejdede IT platform er en offentlig hjemmeside, hvilket gør at alle kan tilgå den, og udnytte dens muligheder. Dette gør også at unge kan tilgå den i deres fritid, hvis de går med en forfatterspire i maven, eller blot synes det er sjovt at arbejde med nordiske sprog og udtryk.

ØRESUNDSMILJØSKOLEN

Foreningen NORDEN og Københavns kommune driver i fællesskab Øresundsmiljøskolen på Refshaleøen. Foreningen NORDEN har bygningen, Carls bastion, og kommunen står for aktiviteterne. Øresundsmiljøskolen tilbyder undervisning til børn og unge i byens skoler og daginstitutioner. Med udgangspunkt i Københavns Havn undervises der inden for temaerne: havet som levested, havet som ressource samt havnens samfundsmæssige og miljømæssige udvikling.

Gennem praktiske aktiviteter får eleverne unikke muligheder for at lære på en sjov og anderledes måde. Aktiviteterne er undersøgende og eksperimenterende, og eleverne kan fordybe sig i Øresunds miljø, natur og kulturhistoriske betydning og få en forståelse for, hvad beliggenheden ved Øresund har betydet for København, både nu og igennem tiden. Eleverne deltager i miljøovervågningen, registrerer miljøkonsekvenser og kommer med egne løsningsmuligheder. Undervisningen på Øresundsmiljøskolen styrker elevernes STEM kompetencer, når der indsamles og analyseres data om fiskebestanden og vandkvaliteten, og den inddragende undervisning giver medejerskab til havnens bæredygtige udvikling og giver eleverne kompetencer til at løse fremtidige miljøudfordringer i regionen.

Det gamle krudtdepot på Carls Bastion i Københavns Havn danner et unikt udgangspunkt for Øresundsmiljøskolens formidling. Bastionen er indrettet med akvarier, følebassiner og specialudstyr til prøvetagning i havet. Miljøskolens båd fungerer som flydende laboratorium, hvorfra eleverne tager prøver og registrerer miljøet i havnen og Øresund.

Øresundsmiljøskolen flytter HEN på skolerne

Øresundsmiljøskolen har hele Københavns Havn og Øresund som sin base. Som noget nyt tilbyder Øresundsmiljøskolen nu også målrettet undervisning ude på de københavnske folkeskoler. Ved at flytte lærings-aktiviteterne hen til elevernes daglige omgivelser og nærmiljø, er Øresundsmiljøskolen med til at støtte fagligheden og yde målrettet support til den enkelte skole. I 2016 har Øresundsmiljøskolen således været en del af skolernes daglige undervisning og har kunnet støtte op om naturfaglige emneuger og specifikke fagfaglige og pædagogiske aktiviteter.

Support og samarbejde om praksisnær undervisning på Skolen i Sydhavnen

Skolen i Sydhavnen har det seneste år benyttet sig af tilbuddet om praksisnær support og har været en trofast samarbejdspartner i at udvikle Øresundsmiljøskolens supporttilbud om undervisningsaktiviteter på egen skole. Det nystartede samarbejde mellem Øresundsmiljøskolen og Skolen i Sydhavnen har desuden til formål at inspirere lærere og elever til at inddrage havnen i den daglige undervisning.

Skolen i Sydhavnens beliggenhed lige ned til vandet i Københavns Havn giver mulighed for at havnen kan bruges til friluftsliv, svømning og til at lave naturvidenskabelige aktiviteter. Øresundsmiljøskolens store erfaring og viden om havnens natur, miljø og historie bliver her bragt i spil i forhold til at lave vedkommende og kvalificerede aktiviteter på hjemmskolen. Samarbejdet skaber fordele for begge parter; for det første tager formidlingen udgangspunkt i skolens eget nærmiljø og dermed styrkes den lokale forankring og fascinationen for det nære og det der findes lige uden for skolens dør. For det andet får skolens faglærere gennem samarbejde og sparring idéer til aktiviteter og forløb, som de fremover kan implementere i undervisningen.

Samarbejdet mellem Øresundsmiljøskolen og Skolen i Sydhavnen fortsætter i 2017. Øresundsmiljøskolen skal her hjælpe Skolen i Sydhavnen med at etablere konkrete fysiske installationer i skolegården, som skolen kan bruge i de daglige aktiviteter. Et følebassin til undersøgelse og håndtering af fisk, samt et hyttefad som Øresundsmiljøskolen lejlighedsvis kan fylde levende fisk i, står begge højt på ønskelisten. Dermed vil naturfags-lærerne altid have adgang til levende fisk som kan inddrages i den daglige formidling.

FN's Verdensmål i undervisningen

Øresundsmiljøskolen formidler året rundt om bæredygtigt fiskeri og bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcen til børn i alle aldre. Dermed understøtter miljø-skolen FN's bæredygtighedsmål om Livet i Havet, når der undervises i bæredygtigt fiskeri. Eleverne er selv med på vandet i miljøskolens båd, når der hentes fiskenet og ruser ind. Siden 1932 har der eksisteret et trawlforbud i Øresund der har medført, at fiskebestanden og biodiversiteten har det markant bedre end i de fleste andre danske farvande. Denne forskel kan bruges direkte i undervisningen, da det er et levende bevis på, hvordan en ekstensiv og mere bæredygtig udnyttelse af en fiskebestand afspejler sig direkte i, hvad og hvor meget man fanger.

Tilbage i land tømmer eleverne redskaberne for fangst og lærer at håndtere den levende fangsten hensigtsmæssigt. Dele af fangsten udvælges til formidling og resten genudsættes straks, så regler om bl.a. mindstemål og fredningstider i forhold til et bæredygtigt fiskeri overholdes. Eleverne forholder sig til gode og mindre gode fiskeredskaber og fangstmetoder, og introduceres til det kompleks af nationale og internationale regler, der er med til at regulere fiskeriet og fastsætte fiskekvoterne.

Både mængde og mangfoldigheden af fisk, der findes i Øresund lige uden for Københavns Havn, gør indtryk på eleverne, og stort set ingen af børnene har smagt hel frisk fisk før, men langt de fleste spiser med glæde dagens fangst som er tilberedt over bål. Forløbene om fisk og fiskeri bringer gode diskussioner frem om, hvordan man som forbruger kan værne om vores ressourcer og livet i havet, og Øresundsmiljøskolen oplever, at FN's 17 verdensmål generelt er et fantastisk pædagogisk redskab i forhold til at drøfte komplekse, samfundsmæssige sammenhænge med eleverne. Med Øresundsmiljøskolens aktiviteter om bæredygtigt fiskeri får eleverne nye værktøjer til at bringe faglig viden i spil og tænke løsningsorienteret og ud af boksen.

BESØGENDE I 2016

Børn	7344
Voksne i alt	649
Offentlige arrangementer	2700
Øvrige	600

Nordisk Biblioteksuge 2016

Foreningen NORDENs rolle i forbindelse med Nordisk Biblioteksuge har primært været at være med til at vælge tema og litteratur samt informere deltagere i arrangementet samt bidrage med forskellige materialer til brug for deltagerne.

Vores skole- og biblioteksmedlemmer er blevet orienteret, ligesom lokalafdelingerne er blevet opfordret til enten at samarbejde med de lokale biblioteker eller selv afholde Skumringstid.

Nordisk Biblioteksuge arbejder med at udbrede nordisk læsning, litteratur og uddannelse i Norden og nærområderne. Mandag d. 14. november 2016 startede Nordisk Biblioteksuge for 20. gang. Det blev en uge fuld af højtlesning, udstillinger, debatter og kulturoplevelser på tusinder af biblioteker, skoler og forsamlingslokaler over hele Norden og i vores nærområder. Når det er mørkest i vores lande, tænder vi et lys og læser bøger. Dette er grundidéen i Nordisk Biblioteksuge. I alt deltog 2162 institutioner, heraf 252 danske.

Årets tema var **Fremtiden i Norden**. I snart 20 år har forskellige temaer fungeret som et samlende omdrejningspunkt for Nordisk Biblioteksuge. Biblioteksugen er stolt af at kunne se tilbage på mange gode år med højtlesningsarrangementer, og valgte i 2016 med årets tema Fremtiden i Norden at sætte fokus på Nordisk Biblioteksuges fremtid, og hvordan fremtiden som tema præger den nordiske litteratur. Fremtiden er noget vi har tilfælles på tværs af alder, og den er i høj grad

aktuel, både i det private liv og i den offentlige debat. For hvilke muligheder får samfundet og vores private liv af den teknologiske udvikling? Hvordan påvirkes fremtiden af det stadig øgede pres på ressourcer, og de klimaforandringer, vi står overfor? Måske tænker man på fremtiden som spændende og fuld af muligheder, eller som usikker og lidt skummel - eller måske en blanding af det hele. Fremtiden i Norden er et interessant tema at reflektere over, da det også er fremtrædende i den nordiske litteratur. Fremtiden har mange former, og kan nogen gange opleves som en abstrakt størrelse. Alligevel kan fremtiden på samme tid føles trykkende og nær. Årets tema Fremtiden i Norden reflekteres i alle de udvalgte højtlesningstekster for biblioteksugen. I Garmanns sommer af Stian Hole møder vi 6-årige Garmann, som er bekymret for at begynde i skole, og som håber han vil tabe en tand før sommerferien er slut. Tematikken i novellerne fra Allatta! 2040, skrevet af forskellige unge grønlandske unge, tager udgangspunkt i året 2040 og mange af dem tegner et dystert fremtidsbillede af en verden præget af minedrift, magtforhold, økonomiske uligheder, kærlighed, sygdom, krig og familie. Vandets vogter af Emmi Itäranta beskriver en fremtidsverden præget af en kritisk mangel på rent vand, også her i Norden. Konflikterne og ressourcekampen som beskrives i Vandets vogter knytter sig på mange måder direkte til vor egen dagsaktuelle debat om miljø, og om hvad vi mennesker efterlader os til fremtiden. Nordisk Biblioteksuge består af to dele - Morgengry (højtlesning for børn) og Skumringstimen (højtlesning for voksne). Som noget nyt har vi også en ekstra kategori der retter sig mod unge voksne.

Morgengry

Yngre børn

Garmanns sommer
Stian Hole

Morgengry

Ældre børn

Allatta! 2040
Noveller af unge grønlandske
forfattere

Skumringstid

Voksne

Vandets vogter
Emmi Itäranta

At deltage i Nordisk Biblioteksuge er gratis - foruden engagement. Sammen skaber vi en unik manifestation for højtlesning - når den nordiske litteratur bliver gjort levende og får virkelige stemmer i vintermørket.

Nordjobb

Foreningen NORDEN skal hermed i lighed med tidligere år anmode om at få udbetalt et tilskud på kr. 100.000 i forbindelse med udførelsen af den danske del af det nordiske arbejdsmarkedsrettede projekt Nordjobb i 2017.

I Nordjobb Danmark har der i 2016 været ansat en projektleder, **Gisela Kruse**, og en projektassistent. Projektlederen har været ansat hele året, projektassistenten fra 1. juni til 30. september. Begge har haft base på Nordjobb Danmarks kontor hos Foreningen NORDEN i København. Vi har også aktiveret vores frivillige i de lokalafdelinger rundt om i Danmark, hvor der har været Nordjobbere, både i forbindelse med jobfremskaffelsen, forberedelsen og gennemførelsen af udvekslingsforløbene.

Den nationale projektleder har deltaget i fællesnordiske møder i løbet af året. Det er givtigt med disse møder, hvor aktuelle problematikker kan diskuteres og konkrete spørgsmål behandles. Desuden har der henover året været en række Skype møder med forskellige aktuelle agendaer. Samarbejdet har altid foregået i en god og hjælpsom tone på tværs af landegrænserne. **Nordjobs wiki** har til formål at fungere som platform for erfaringsudveksling for projektledere og -assistenter. Tanken er at man her kan finde konkrete svar på "how to" i det daglige arbejde med Nordjobb. Projektledere og -assistenter kan samtidigt dele erfaringer, tips og gode råd ved at uploade eksempler på diverse cases, rutiner og opgaver.

Arbejdet omkring myndighedsrutiner kan stadig udvikles, både hvad angår personregistret, SKAT og banker.

Nordjobb Danmark har i 2016 haft fremgang. Antallet af skaffede arbejdspladser til Nordjobb i Danmark steg fra 60 i 2015 til 85 i 2016, og meget tyder på, at vi kan komme endnu højere op i 2017. Mange glade nordjobbere, tilfredse arbejdsgivere og gode oplevelser med fritidsprogrammet. Flere arbejdsgivere har givet udtryk for at de i højere grad har foretrukket at gøre brug af østeuropæisk arbejdskraft til deres sæsonarbejde. Dog har nogle efterfølgende oplyst at de formodentlig vil prioritere anderledes fremover – til Nordjobs fordel vel at mærke!

1060 danskere ansøgte at komme med på Nordjobb i 2016.

Årets arbejdsgivere i Danmark

Agape Europe
Agersø Kro Gastronomi & Logi
Ananda Gaorii
Bruun og Stengade
Café Sari
Danske Bank

FNF
Foundation for Environmental Education
Havfruen
Hotel Kung Arthur
Jensen Seeds A/S
Jh transport & logistik as
LOreal
Københavns Ejendomme Rengøringservice
Madsen Enterprise ApS
Mamma's Pizzeria
Moment vikar
Nordjobb
Pølse kompagniet
ReTreat
SAM International
Skagerak Pelagic
Statens Museum for Kunst
Storm Group
We Make Noise

Årets boligsituation

Område: København

Det er svært at tilsætte Nordjobbere i stillinger i København, ikke pga. manglende ansøgere til de udbudte stillinger, men fordi boligmangel i København – der i særlig høj grad tilspidser omkring studiestart i juli/august – kun tillader Nordjobb at finde kandidater vi har en bolig til, eller som selv har et sted at bo. For at finde boliger i København har Nordjobb Danmark lavet flere kampagner på digitale platforme, sat annoncer i den blå avis og guloggratis, hængt opslag på kollegier, biblioteker, nordiske kultursteder, udsendt PDF-efterlysninger på boliger til Foreningen Nordens medlemmer i relevante lokalafdelinger samt aktivt eftersøgt boliger i div. facebook-grupperum for værelsesudlejere, og gennem netværk og kontakt til Nordjobbs gamle samarbejdspartner, Håndværkerskolehjemmet. Det har været meget vanskeligt at finde boliger til Nordjobbere i Københavnsområdet, hvilket har begrænset det antal Nordjobbere Nordjobb Danmark har haft mulighed for at tilsætte hos virksomheder her.

Område: Odense

Nordjobb Danmark har Nordjobbere på én lokalitet i Odense: Jensen Seeds. Hvert år bor deres Nordjobbere på Dalum Landbrugsskole. Nordjobb har et godt samarbejde med Dalum, hvad også var tilfældet i år. Personalet hjalp f.eks. med at udlevere velkomstposer til Nordjobberne for os, da vi ikke selv havde mulighed for at være tilstede.

Område: Skagen

Gennem mange sæsoner har Nordjobb Danmarks Nordjobbere i Skagen boet i 4-mands campinghytter på Grenen Camping. I år oplevede vi klager over dårlige forhold på pladsen fra Nordjobberne: Manglende kommunikation med campingpladsens ledelse (der fik ny ledelse under deres ophold), over lukkede faciliteter på pladsen (ingen mulighed for tøjvask i alle 7 uger, de

skulle være der samt enormt dårlig WI-FI forbindelse) samt dårligt indeklima i kabinerne. Der skulle have været nye faciliteter klar til Nordjobbernes ankomst, men de var forsinkede, så køkken- og badfaciliteterne var meget gamle og slidte. Da det ikke var økonomisk muligt for Nordjobb Danmark at være fysisk tilstede skete kommunikation med Nordjobbere og campingpladsens ledelse over telefon og mail. Dette var ikke optimalt. Nordjobb Danmark fik forhandlet en aftale hjem med ledelsen af pladsen, der tillod Nordjobberne at finde andre boliger, uden at miste deres depositum, og alle Nordjobbere, foruden 2, valgte at fraflytte campingpladsen. På opfordring af Nordjobberne forsøgte Nordjobb Danmark at finde nye boliger. Vi fandt udlejningshuse og sendte links til bolig-udlejningssider til Nordjobberne, så de havde mulighed for at flytte alle sammen. Det var dog ikke alle, der ønskede at flytte, og det var ikke alle, der havde lyst til at bo sammen. De endte derfor med at flytte i mindre grupper; til hhv. et lejehus med en gruppe finner og et andet lejehus med andre af Skagerak Pelagics medarbejdere. For at sikre, at Nordjobbs ry ikke lider skade, samt sikre den bedst mulige oplevelse for kommende Nordjobbere i Skagen, må vi finde anden bolig til næste sæsons Nordjobbere.

Matchning

I tilsætningsarbejdet har metoderne været flere alt efter typen af job med mere. I alle tilfælde har vi gjort en del ud af en grundig, indledende matchningsproces for at undgå mismatches og heraf risiko for tab af Nordjobb pladser samt afhop. Til nogle jobs har vi sendt interesseforespørgsler ud først, til andre har vi sendt arbejdstilbud direkte.

Fremadrettet vil det formodentlig være en fordel i endnu højere grad at sende interesseforespørgsler ud *inden* et egentligt jobtilbud. Som tidligere år har Nordjobb desværre stadig en del afhoppere. Dette er problematisk og ethvert tiltag for at fastholde og forpligtige ansøgere er derfor velkomment. Derfor er matchningsprocessen essentiel.

Forud for matchningsprocessen er ansøgere informeret om ledige stillinger via Nordjobbs hjemmeside, i nogle tilfælde via Facebooksiden eller ved personlig mail fra projektlederen, hvis der ses en mulig match ud fra Nordjobb ansøgningen. Når der er lavet en match mellem en ansøger og en arbejdsgiver, går en mere kontinuerlig korrespondance i gang mellem projektleder og nordjobber - både pr. mail og via telefonsamtaler. Nordjobberen modtager konkrete oplysninger om jobbet karakter og kontaktinformation til virksomhed og boligudlejer formidles.

Straks herefter informeres nordjobberen om diverse myndighedsrutiner:

- Oprettelse af dansk bankkonto
- Ansøgningsskema vedrørende dansk CPR nummer samt skattekort sendes elektronisk til nordjobberen, som sender det retur i udfyldt stand til projektlederen sammen med kopi af pas. Projektlederen indsender herefter ansøgning samt paskopi til SKAT, som sætter selve sagsbehandlingen i gang. Sagsbehandlingen hos SKAT kan desværre tage op til fire uger og det er derfor *overordentligt* vigtigt at indsende ansøgningen straks efter at der er indgået en aftale mellem ansøger og arbejdsgiver!
- Ansættelsesbevis eller kontrakt udstedes af arbejdsgiver - ikke af Nordjobb

Når årets sæson er slut udsendes information om procedurer for, hvordan man indberetter til SKAT i forbindelse med indkomst i Danmark i 2015.

Strategi

Nordjobb Danmark har i 2016 prioriteret at gennemføre flere tiltag, der først og fremmest skulle synliggøre Nordjobb overfor potentielle ansøgere samt virksomhedssamarbejds-partnere. Resultatet af denne indsats vil kun i begrænset omfang fremgå af årets resultater, da det vil kræve en kontinuerlig indsats i fremtiden, at få cementeret Nordjobb i danskernes bevidsthed. Dog mener vi, at en sådan indsats er nødvendig og på sigt vil udmunde i forhøjede ansøgertal samt flere virksomhedssamarbejder.

Den overordnede strategi for at få så mange Nordjobb-arbejdspladser som muligt, har der været satset på at indgå aftaler med større virksomheder eller kæder. Gennem mail-kampagner har vi taget kontakt til store hotelkæder, vaskerier, rengøringsvirksomheder, dagligvarekæder mv. Der er efterfølgende fulgt op med telefonisk henvendelse. Projektlederen har ligeledes deltaget på forskellige jobmesser på Fyn, Sjælland og i Jylland med henblik på at møde arbejdsgivere. Dette har udmundet i mange positive tilkendegivelser, flere opfølgende møder med virksomhedernes ansættelsesansvarlige, men er desværre ikke endt i nye stillinger i år.

Som løsningsmodel i forhold til at skaffe nye arbejdsgivere, har Nordjobb Danmark i år satset på at få aftaler med vikarbureauer. Ved at benytte et vikarbureau som ”mellemmand”, står de som garant for Nordjobbs ansøgere, hvorfor det har været lettere at få Nordjobbere i arbejde af den vej. Desuden har det været et mål at få flere stillinger til Nordjobbere, der kræver faglige kvalifikationer, da det hovedsageligt har været ufaglærte stillinger, vi har kunnet udbyde i Danmark. For at skabe en større variation og dermed også tiltrække flere ældre ansøgere på sigt, har det derfor været en stor fordel at samarbejde med om bl.a. kundeservice- og Back Office-stillinger. Moment Vikarservice har været det mest succesfulde samarbejde.

Markedsføring

Da øget synlighed er af største betydning i forhold til at skabe nye Nordjobb-arbejdspladser samt øge ansøgertallet fremadrettet, er det vigtigt, at Nordjobb Danmark satser på at markedsføre sig i Danmark. Da der ikke er et selvstændigt budget til markedsføring, har Nordjobb Danmark i år satset på forskellige egenproducerede materiel til kampagnearbejde og uddeling blandt potentielle ansøgere og virksomhedssamarbejdspartnere: Det har været i form af flyer-uddeling til relevante virksomheder og PDF-flyers via mail og i annoncer i den blå avis. Nordjobbs hjemmeside samt Facebook har været platforme for markedsføring af Nordjobbs aktiviteter i forbindelse med jobformidling og fritidsprogram. Derudover har vi været aktive på forskellige Facebook-grupperum for unge Nordboere i Danmark. Ud over dette har Nordjobb Danmark taget kontakt til forskellige nordiske landes ambassader i København. Dette har ført til eksponering på Sveriges ambassades hjemmeside. Vi har ligeledes kontaktet forskellige brancheforeninger, hvilket har ledt til synlighed i HORESTAs medlemsblad. Nordjobb Danmark vil fremadrettet satse på at genoptage dette samarbejde og håber på at kunne opnå en fast og løbende samarbejdsaftale med HORESTA, om at synliggøre Nordjobb overfor sine medlemmer gennem sit medlemsblad.

I forhold til at markedsføre sig mod nye ansøgere, har indsatsen hovedsageligt gået på synliggørelse gennem plakato-phængning og flyer-uddeling på kollegier, biblioteker og nordiske kultursteder, en række oplæg på forskellige gymnasier og videregående uddannelsessteder – suppleret af flyer-uddeling og plakato-phængning samme steder.

Materiale rettet mod nye ansøgere er desuden sendt ud til flere lokale Foreningen NORDEN afdelinger, hvis bestyrelser har været behjælpelige med at lægge materialet på lokale uddannelsessteder. Nordjobb Danmark har desuden været synlig på Nordjobbs egen Facebookside samt Nordjobbs Danmarks grupperum "Nordjobb Danmark 2016". Nordjobb Danmark har ligeledes benyttet sig af Foreningen NORDENs hjemmeside til boligsøgning, hvilket også har været tænkt som en platform, der kunne synliggøre Nordjobb overfor en gruppe, der allerede er positivt stemt i forhold til det nordiske samarbejde (Foreningen NORDENs medlemmer) – de kunne således "tippe" deres børnebørn om muligheder for at komme ud at opleve Norden gennem Nordjobbs tilbud. Nordjobb Danmark har været repræsenteret på jobmesser i Danmark og Sverige, til dels med stand – for at møde ansøgere, til dels uden stand – for at møde potentielle virksomhedssamarbejdspartnere.

Nordjobb Danmark har desuden forsøgt at opnå mediedækning; Der er udsendt to pressemeddelelser til forskellige danske medier og Nordjobb Danmarks har i foråret givet interview, der udmundede sig en dobbeltsidet artikel i en sønderjysk lokalavis. Danmarks Nordjobbere er desuden blevet opfordret til at blogge om sine oplevelser under opholdet i Danmark.

Konklusion

Danmarks Nordjobbere 2016 har været geografisk fordelt over 3 områder, hvor Nordjobb har lavet aktiviteter med skiftende tilslutning. Generelt har feedback på de gennemførte aktiviteter været meget positiv. De virksomheder Nordjobb har samarbejdet med i år har dog været udpræget positive og årets Nordjobbere har meldt tilbage med overvejende gode oplevelser.

Nordjobb Danmark 2016 har været et fint år, overordnet set. Der har været mange glade nordjobbere, tilfredse arbejdsgivere og gode oplevelser med fritidsprogrammet. Som altid kræver myndighedsrutiner omkring særligt SKAT en del arbejde. Trods ind imellem *meget* langsommelig sagsbehandling hos SKAT, har alt dog løst sig uden de store sværds slag.

Som altid har der været en del afhoppere. Dette er problematisk og særligt i den indledende proces med ansøgerne er det derfor vigtigt, så vidt muligt at etablere en seriøs kontakt således at ansøgeren/nordjobberen føler en forpligtigelse og et ansvar over for jobbet og arbejdsgiveren i Danmark.

Sverige og Finland var årets bedst repræsenterede lande i Danmark, for så vidt både hvad angår antal og køn. Islændinge har i år været repræsenteret i ringere grad end tidligere. Markedsføring samt et stærkt samarbejde landskontorerne imellem er essentielt her.

Der er en god kønsfordeling blandt årets nordjobbere i Danmark. I Skagen efterspurgte arbejdsgiver specifikt en 50/50 fordeling betinget af jobbet art. For mangfoldighedens skyld kan vi kun bifalde dette. Ligeledes er aldersfordelingen pænt spredt, dog er der en lavere repræsentation af de helt unge i år.

Langt de fleste nordjobbere har i år arbejdet enten 4 eller 7 uger. Dette er i høj grad betinget af, at det er udpræget sæsonarbejde, nordjobberne har været taget. Dog har flere arbejdet i en væsentligt længere periode, da disse jobs har været af mindre sæsonbetonet karakter, end det typiske Nordjobb ofte er. Nogle er endda blevet i Danmark efter endt Nordjobb-forløb – enten af personlige eller arbejdsmæssige årsager.

Nordjobb Danmark har naturligvis sørget for den nødvendige information af nordjobbere inden ankomst. Det er foregået via mail og telefonisk kontakt, hvor nordjobberne er givet en grundig vejledning samt kontaktinformation til de boligudlejere og arbejdsgivere, vi har haft på banen i år. Årets nordjobbere har vist sig ansvarlige for selv at tage hånd om deres fysiske ankomst til Danmark, til deres logi og til deres arbejdsplads. Dette er meget tilfredsstillende, da det er medvirkende til at give nordjobberne en god oplevelse af at kunne tage ansvar og en oplevelse af at kunne stå på egne ben i et andet nordisk land. For projektleder og -assistenter kan det desuden være meget tidskrævende, hvis mange nordjobbere skal ”hjælpes på plads”, så også i den sammenhæng har der været et meget tilfredsstillende forløb omkring modtagelse i år.

Som sagt har der været positiv fremdrift i Nordjobb i 2016, men der er selvfølgelig stadig udfordringer, som vi fra landsforeningens siden skal arbejde videre med, så vi får et bedre grundlag.

Venskabsbysamarbejdet

I 2016 nedsatte landsstyrelsen en arbejdsgruppe vedrørende det nordiske venskabssamarbejde. Arbejdsgruppen består af **Jørgen Andresen** og **Lisa Juhler**. Arbejdsgruppen vil komme med sit resultat i 2017, og har initieret en spørgeskemaundersøgelse.

Foreningen NORDEN skabte i 1930'erne venskabsbysamarbejdet, og den første formelle venskabsbyforbindelse i verden blev etableret mellem Thisted og Uddevalla i Sverige i 1939. Især efter anden verdenskrig kom der for alvor gang i venskabsbysamarbejdet på det folkelige plan, og kommunerne kom også med i samarbejdet på invitation af foreningen.

Venskabsbysamarbejdet er foreningens – ikke kommunernes. Det glemmer vi nok i disse år, når en del kommuner efter den seneste kommunalreform har nedlagt deres venskabsbysamarbejde. Det er selvfølgelig trist, at de ikke længere vil være med. Men en katastrofe er det ikke. Hvis vi ønsker samarbejdet fortsat, så er det os, der bestemmer. Vi kan selvfølgelig ikke tvinge kommunerne med, men de kan ikke hindre os i at fortsætte det folkelige venskabsbysamarbejde, der så mange steder er en fast og vigtig del af det lokale arbejde. Og vi er ikke tvunget til at tage nye venskabsbyer, heller ikke, hvis kommunerne i et andet nordisk land bliver sammenlagt. Det er et venskabsbysamarbejde – ikke et venskabskommunesamarbejde. Nu er der ikke to nordiske venskabsbykæder, der fungerer ens. Et virvar af forskellige initiativer ser dagens lys og formerne, indholdet og intensiteten er helt forskellig. Det er det, der gør det til et spændende samarbejde. Og det skal fortsættes. Kendskab giver venskab – og gode aktivitetsmuligheder, rejser og venner for livet.

Vi kan selvfølgelig finde på nye former – være mere innovative. Men passer det mere traditionelle til temperamentet, så skal vi ikke være flove over det. Det vigtigste er, at der sker noget i venskabsbysamarbejdet, at der bliver knyttet endnu flere bånd, at vi får flere lokale kræfter inddraget: folkedansere, sportsudøvere, kor, orkestre, frimærkesamlere, ornitologer og også gerne skoler, ungdomsskoler, menigheder. Det er mangfoldigheden, der giver et vitalt samarbejde mellem de nordiske venskabsbyer – og en bred deltagelse giver god grobund for nye medlemmer til foreningen.

Selvfølgelig vil vi gerne beholde kommunerne i samarbejdet, men der, hvor kommunerne er vrangvillige, fortsætter vi festen. Vi har endnu ikke hørt om en fest, der er sluttet eller blevet dårligere, fordi den vrangvillige gik hjem. Tværtimod! Så giv det en chance. Foreningen NORDEN er jo, ikke overraskende, interesseret i det nordiske venskabsbysamarbejde. Vi har også forstået, at mange kommuner – på trods af kommunesammenlægninger – fastholder venskabsbysamarbejde. Nu er der ikke to kommuner, der handler ens i forhold til dette kommunale vindue til omverdenen. Nogle gør meget ud af det, andre mindre.

I Foreningen NORDEN ser vi jo store muligheder i venskabsbysamarbejdet – også i fremtiden, og også for den kommunale del. Flere kommuner kan godt se, at det nordisk sagtens kan være nyttigt kommunalt. Især kan fremsynede lokalpolitikere spare penge, ved at udnytte de nordiske muligheder. På det kommunale område kunne der spares på udviklingen inden for miljøindsatsen ved at samarbejde over grænserne i de nordiske venskabsbyer og ikke tro, at man altid selv er bedst. Alle udvikler kommunale klimamål – også i de andre nordiske lande. Ligeledes inden for kommunernes sociale område, på ældreområdet, sundhedsområdet, på skoleområdet og integrationsområdet er der noget at hente. En veltilrettelagt og seriøs indsats med udveksling af kommunale medarbejdere og derigennem sikringen af overførsel af erfaringer på de nævnte områder kan skabe gode ændringer på kommunernes økonomiske bundlinje. Vi taler jo dog om sammenlignelige størrelser, når vi taler nordisk. Vi bygger på den samme samfunds- og velfærdsmodel. Og det kan jo – selv om det næsten lyder usandsynligt! - godt være, at en svensk, norsk, finsk eller islandsk kommune har nogle best practices på nogle områder, der kan sikre bedre velfærd for færre penge.

Norden fylder mere og mere i den politiske debat. Det skyldes ikke mindst de problemer, som andre internationale strukturer oplever i disse år. Krisen har sammen med globaliseringen ændret dagsorden mange steder, men meget tyder på, at krisen har haft en gunstig virkning på samarbejdet i Norden. De nordiske lande har meget sammenlignelige samfundsopbygninger, og der ligger et uudnyttet potentiale for at skabe nordiske løsninger der på mange områder kan sikre samme eller bedre velfærd for færre penge. En bedre udnyttelse af ressourcerne er jo et omdrejningspunkt i en tid, hvor vi vil det hele, men pengene ikke rækker. Her giver Norden muligheder, også på kommunalt plan.

Vi har selvfølgelig været i snæver kontakt med Kommunernes Landsforening om venskabsbysamarbejdet. Vi er også opmærksomme på, at KL ikke længere har en fast og systematisk opfølgning på de kommunale venskabsbyer, hvilket vi er kede af samtidig med at vi godt forstår, at der skal spares. Vi følger jo området, men har desværre ikke ressourcerne til at følge den offentlige del så tæt. Vi har tilbudt KL, at vi meget gerne vil udvide vores arbejde med en servicering af kommunerne. Både på ideplanet og med faktuelle oplysninger, herunder opdaterede oversigter over de kommunale venskabsbyforbindelser. Vi mener, at en kommunal venskabsbykonference hvert andet år, en løbende opdatering af venskabsbyoversigten, lidt rådgivning og idegivning vil kunne give en saltvandsindsprøjtning til kommunerne.

Nordisk venskabsbysamarbejde skal ikke mindst styrke de folkelige kontakter. Tag gerne et tema, det være sig om sport, slægtsforskning, kultur, historie, kunstudstilling, kirkekoncert, musik, teater, dans, frimærker, sprog, nordiske værdier i det europæiske samarbejde, livsvilkår i de nordiske samfund eller andre samfundsforhold fx den aktuelle klima og miljøproblematik. Samarbejde i konference-, seminar-, festival- eller messeform. Samarbejde med flere lokale folkelige foreninger. Arbejde for at få flere lokale støttemedlemmer. Samarbejde med lokale biblioteker, organister, præster, kor, museer, folkedansere, spejdere, uddannelsesinstitutioner, social- og sundhedsområdet, erhvervsvirksomheder, ældreråd. Etablering af NORDEN-afdelinger i alle nordiske kommuner med velfungerende nordisk venskabsbysamarbejde. Etablering af lokal venskabsbykomité med kommunalbestyrelsesmedlemmer og brugere, herunder Foreningen NORDEN. Etablering af lokalt kulturelt samråd. Udveksling af journalister og journalistelever mellem lokale medier i venskabsbykredsen. Udveksling af unge mellem venskabsbyerne gennem Nordjobb. Venskabsbypas med rabat til transporter, overnatninger og seværdigheder. Sommerhusudlejning i venskabsbyer for medlemmer med rabat. Boligbytte på venskabsbyplan. Fremstilling af postkort med motiver fra venskabsbykæden. Udarbejdelse af lokal kultur- og fritidsguide. Tilrettelæggelse af fællesnordiske aktiviteter som f.eks. kursus/lejrskoler/erhvervspraktikordninger for forskellige medarbejderkategorier i privat eller offentligt regi, f.eks. brandmandsøvelser. Foreningens skolearbejde i et venskabsbynetværk. Hjemmeside om nordisk venskabsbysamarbejde og andet internetsamarbejde. Kursus i vejledning i fondssøgning, pressekontakt og samarbejde med Foreningen NORDENs støtteforeninger. Fotokonkurrence efterfulgt af vandreudstilling. Samarbejde med nordiske ambassader - gensidige besøg. Arrangementer i forbindelse med nordiske højtider og nationale dage med indslag af sang, dans, mad og drikke. Foreningen NORDEN er parat til at gøre en forskel. Vi skal bare have overbevist kommunalpolitikkerne om visdommen i opretholdelsen eller etableringen af det nordiske venskabsbysamarbejde. Og på nye måder – ikke kun kransekagemøder med hyggesnak, men et effektivt baseret samarbejde, der så medvirker til skabelsen af de folkelige kontakter. Det er ikke ideer, der mangler ☺

Hallo Norden

Foreningen NORDEN forvalter Nordisk Ministerråds informationstjeneste, Hallo Norden.

Tjenestens primære formål er at hjælpe privatpersoner der flytter eller pendler mellem de nordiske lande. Det drejer sig for eksempel om arbejdstagere, arbejdssøgende, studerende og pensionister. Hallo Norden hjælper primært ved at henvise brugere til relevante myndigheder i de nordiske lande.

Hallo Norden registrerer de problemer der opstår når borgere kommer i klemme på grund af forskelle i de nordiske landes lovgivning og administrationspraksis. Disse grænsehindrengere rapporteres til Nordisk Ministerråds grænsehindringssekretariat.

Service til borgerne i Norden

Cirka 275.000 nordiske borgere bor i et andet nordisk land end der hvor de er statsborgere. Omkring 70.000 arbejder i et andet nordisk land end det de bor i. Dertil kommer alle dem der tidligere har

boet eller arbejdet i et andet nordisk land, og alle dem der studerer i Norden. Alle disse mennesker har brug for information om folkeregistrering, bolig, jobsøgning, arbejdsløshedsforsikring, sundhedsydelser, pension og så videre. Det hjælper Hallo Norden med.

Hallo Norden giver information om at flytte, bo, arbejde og studere i Norden på norden.org/hallo og besvarer personlige henvendelser på dansk, finsk, færøsk, grønlandsk, islandsk, norsk, svensk og engelsk. Desuden arrangerer Hallo Norden informationsarrangementer for myndigheder, sagsbehandlere, politikere med flere om mobilitet og grænsehindre i Norden.

Hallo Norden på nettet

Hallo Norden arbejder målrettet på at sikre at vi leverer målrettet, god og letforståelig information på vores netsider. Meningen er at man skal kunne finde svar på de fleste almindelige spørgsmål om at bo, arbejde og studere i Norden på netsiderne uden at behøve at tage personlig kontakt og vente på svar.

Hallo Norden lancerede i maj 2016 en helt ny brugergrænseflade til netsiderne. Målet for de nye netsider, der bygger på filtrering frem for informationshierarkier, er at brugerne nemmere og hurtigere skal kunne finde det indhold de søger, og navigere på netsiderne.

I 2016 fik Hallo Nordens netsider mere end én million besøg. Det er en stigning på 6 procent i forhold til 2015. Cirka 235.000 besøg kom fra brugere i Danmark. Brugere i Danmark interesserer sig især for Norge. Dette gælder også de finske og svenske brugere, mens de populære sider blandt Hallo Nordens islandske brugere handler om Danmark. I Norge søges der oftest oplysninger om Sverige.

Spørgsmål til Hallo Norden

Hallo Norden besvarer alle typer af henvendelser der drejer sig om at bevæge sig over de nordiske grænser.

I 2016 besvarede Hallo Norden 2.548 Henvendelser. Hallo Norden i Danmark tog sig af 620 af disse. Antallet af henvendelser til Hallo Norden er faldet en smule de senere år. Der er ikke noget der tyder på at dette skyldes at færre mennesker flytter sig mellem de nordiske lande. En af grundene er snarere at Hallo Nordens netsider om at flytte, arbejde og studere i Norden er blevet bedre og mere målrettede i de senere år.

De fem mest populære emner er arbejde, uddannelse, skat, pension og folkeregistrering. I 2016 har vi desuden fået en del spørgsmål i forbindelse med de grænse- og identitetskontroller som flere lande har indført ved de interne nordiske grænser.

Hallo Norden på Facebook

Hallo Norden har i 2016 øget sin synlighed på Facebook, facebook.com/hallonorden. Vi har i løbet af året fået 3.000 nye følgere som kan læse om muligheder for at flytte i Norden, grænsehindre, Hallo Nordens aktiviteter og skæve indslag om de nordiske lande.

Grænsehindringer

Når Hallo Norden møder mulige grænsehindringer, rapporteres de til Nordisk Ministerråd. Arbejdet med grænsehindringerne koordineres af Grænsehindringsrådets sekretariat. Sekretariatet registrerer alle grænsehindringer i en offentlig tilgængelig database. Sekretariatet koordinerer desuden samarbejdet mellem de mange aktører der arbejder med at løse og informere om grænsehindringer. Dette sker blandt andet i netværket LOTS der samler nordiske og regionale informationstjenester og grænsekomitéer.

Blandt de grænsehindringer og problemstillinger som Hallo Norden møder er:

- Hvis man har arbejdet i flere nordiske lande og søger førtidspension, risikerer man at ansøgningen vurderes forskelligt i de lande der skal behandle den. Det kan betyde at man kun bliver berettiget til en brøkpension fra ét land og ingenting fra et andet.
- Ifølge den nordiske konvention om social bistand og sociale tjenester skal myndighederne i de nordiske lande samarbejde for at sikre at en borger der bor på et plejehjem skal kunne flytte til land som vedkommende har særlig tilknytning til. Desværre er dette ikke altid problemfrit.
- Norge har skærpet kravene til at blive folkeregistreret i landet, således at man nu i mange tilfælde både skal have en bolig og en arbejdskontrakt for at blive optaget i folkeregistret og få et personnummer. Dette har i nogle tilfælde skabt problemer for personer der i øvrigt har ret til at opholde sig i Norge.
- Der findes en række forskellige problemstillinger i forbindelse med legitimation, hvis man kun er i besiddelse af for eksempel et pas fra sit hjemland. Det kan skabe problemer i mødet med post, bank, udlejer, teleselskab og andre private firmaer.

De grænsehindringer som er løst, og status på arbejdet med de hindringer som Grænsehindringsrådet har prioriteret, kan læses i Grænsehindringsrådets årsrapport. Der findes et link på norden.org/hn-rapport. Alle de grænsehindringer som Nordisk Ministerråd har registreret, findes i en offentlig tilgængelig database på norden.org/ghdb.

- Læs hele Hallo Nordens årsrapport på norden.org/hn-rapport.

Samarbejde med fonde

Foreningen NORDEN er repræsenteret i en række af de bilaterale nordiske fonde, nemlig:

Kulturfonden for Danmark og Finland
Fondet for dansk-svensk Samarbejde
Fondet for dansk-islandsk Samarbejde

I Kulturfonden for Danmark og Finland er Foreningen NORDEN repræsenteret ved Birte Fangel.

I Fondet for dansk-svensk Samarbejde og Fondet for dansk-islandsk Samarbejde er Foreningen NORDEN repræsenteret ved Aage Augustinus.

Femte Maj-Fonden. Denne fond, hjemmehørende i Göteborg, uddeler stipendier hvert andet år til unge danske, som under kortere ophold i Sverige ønsker at studere svensk kultur samt svensk samfunds- og næringsliv. I fondsstyrelsen er Foreningen NORDEN repræsenteret ved generalsekretær Peter Jon Larsen med Merete Riber, forretningsudvalget som suppleant.

FNF

Forbundets vigtigste opgave er at samordne de nationale foreningers fælles interesser for at styrke det folkelige nordiske samarbejde på alle niveauer. Forbundets principprogram bygger på de prioriteringer, som de nationale Norden-foreninger følger i sit nationale arbejde. FNF er også forvaltningsorgan for flere nordiske projekter: Nordjobb, Norden i Skolen, Nordisk Biblioteksuge, Nordisk forfatterbesøg og Nordisk Sprogkoordination.

Forbundets øverste besluttende organ er Forbundsmødet, som består af tre styrelsesmedlemmer pr. National forening og afholdes hver andet år. Forbundets præsidi, der består af formændene for de nationale foreninger holder to – tre møder om året og så er der et administrativt kollegie, der består af foreningernes generalsekretærer/direktører og som møder fire – fem gange om året.

FNF har i 2016 fulgt det nordiske samarbejde og forsøgt at påvirke debatten gennem dialog med Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd, publicere debatartikler og deltag i debatter, seminarer og konferencer. FNF's formand var i 2016 **Mogens Jensen**.

I 2016 var specielt flygtningesituationens indvirkning på det nordiske samarbejde et tema i FNF, hvor der blev holdt to debatmøder, et i Finland om Ny nordisk identitet – Norden som smeltedigel, og et i København Flygtningene – kan Norden gøre en forskel?

Også forbedrede muligheder for mobilitet på det nordiske arbejdsmarked, fælles personnumre og det nordiske sprogfælleskab var genstand for debatter og udtalelser.

Præsidiet

Præsidiets medlemmer består af formændene for de nationale Norden-foreninger og en repræsentant for Foreningerne Nordens Ungdom (FNUF). 2016 var præsidiets sammensætning:

Mogens Jensen, Danmark, formand 2016, Bogi Augustsson, Island, Olemic Thommessen, Norge, frem til 4.6.2016, hvor han blev erstattet af Rune Mørck Wergeland, Sinikka Bohlin, Sverige, Anne-Mari Virolainen, Finland, Erik Brunström, Åland, frem til 21.4 og derefter af Majken Poulsen Englund, Turid Christoffersen, Færøerne, Iris Dager, FNUF.

Præsidiet holdt to møder i 2016, den 28. april og den 30. oktober i København.

Foreningernes administrative ledere

Det administrative kollegies sammensætning var i 2016: Henrik Wilén, FNF, Ásdis Eva Hannesdóttir, Island, Peter Jon Larsen, Danmark, Bo Andersson, Sverige, Espen Stedje, Norge, Michael Oksanen, Finland, Ingi Samuelsen, Færøerne, Bror Myllykoski, Åland og Anne Malmström, FNUF.

Kollegiet holdt tre møder: den 8. februar i Helsingfors, den 18. april i Oslo og 26. -27. september i København.

FNF's sekretariat

FNF's sekretariat har adresse i Snaregade 10 i København. Sekretariat ledes af Henrik Wilén (FI). Fredrik Jakobsen (SE) fungerer på deltid som økonomichef og Susanne Farre (DK) er bogholder. Cecile Blom (NO), studentermedhjælp foråret 2016 og Jonas Roelsgaard (DK) efteråret 2016.

Øvrigt personale projektvis. Nordjobb: Fredrik Jakobsen, programchef, Jacob Mellåker (SE), informatør, Alma Sandberg (SE), projektleder for Sverige, Annie Stenberg (SE), projektleder for Norge, Bo Nylander (SE) projektleder for Færøerne og Grønland, Morten Fabricius Meyer (DK) projektleder for Nordisk Jobstart+. EVS-volontører: Ellica Brinstedt (SE), Sara Brodin (SE) og Andreas Wallensteen (NO).

Projektansvarlig for Nordisk biblioteksuge, nordiske forfatterbesøg og koordinator for FNUF er Anne Malmström (FI). Malene Bertelsen (NO), studentermedarbejder foråret 2016 og Gerd Helena Hals (NO) efteråret 2016.

Norden i Skolen: Thomas Henriksen (DK), programchef, projektsekretær Marie Nørskov Bærentsen (DK), Rebecca Willoch Skaare (NO), studentermedarbejder. Thomas N. Mikkelsen (DK), udviklingschef for Klimaduellen til 31.3.2017, Elva Ósk Gylfadóttir (IS), projektsekretær til 31.5.2016.

Nordisk Sprogkoordination: Jesper Schou-Knudsen (DK) projektleder til 31.8.2016, Anna Enemark (DK) projektleder fra 1.1.2017. Maria Eintveit (NO), studentermedarbejder, Thomas Henriksen, rådgiver.

LANDSFORENINGENS POLITISKE LEDELSE OG SEKRETARIAT

FORRETNINGSUDVALG 2016

Mogens Jensen	(Landsformand)
Georg Møller / Marion Pedersen	(Næstformand)
Merete Riber	
Susanne Prip Madsen	
Birte Fangel	
Bent Jensen	
Aage Augustinus	

LANDSSTYRELSE 2016

Landsformand
Mogens Jensen

Næstformand
Marion Pedersen

REPRÆSENTANTSKABSVALGT

Liv Holm Andersen
Line Barfod
Bente Dahl
Christian Juhl
Karen Klint
Jacob Lund
Birgitte Madsen
Susanne Prip Madsen
Jan Erik Messmann
Christian Poll
Flemming Thøgersen
Kristen Touborg

KREDSVALGT

Jens Steen Andersen
Aage Augustinus
Bjarne Dalum
Hanne Ekstrand
Elisabeth Espedal
Birte Fangel
Frants Hagen Hagensen
Grethe Hald
Carsten Rolsted Jensen
Bent Jensen
Lisa Juhler
Dorit Myltoft
Erling Pilgaard
Bodil Porsbjerg
Merete Riber
Kenn Therkelsen
Lise Witthøft
Jørgen Andresen

Repræsentant for FNU
Erhardt Petersen

FORMÆND 2016

Allerød	Lis Arendt
Assens	Karen Valeur
Ballerup	Tonny Rønnborg
Bornholm	Kenn Therkelsen
Brande	Bodil Porsbjerg
Brønderslev	Bodil Holmsgaard Nielsen
Egedal	Henning Sørensen
Farsø - Løgstør	Jens-Erik Due-Hansen
Favrskov	Inge Vejby Møller
Faxe	Else Byskou Jørgensen
Fredensborg-Humlebæk	Lisa Juhler
Fredericia	Anne Mette Mikkelsen
Frederiksberg	Frants Hagen Hagensen
Frederikshavn-Sæby	Karin Arveschoug Jensen
Frederikssund-Hornsherred	Grethe Olsen
Frøs Herred-Haderslev	Lise Witthøft
Fåborg	Lisbeth Johansen
Gldsaxe-Herlev	Torben Kock Østerby
Hadsund	Birthe Jørgensen
Halsnæs	Henrik Albæk
Helsingør	Bent Roskjær
Herning	Svend Erik Jensen
Hillerød	Elisabeth Espedal
Hjørring	Tove Marquardsen
Hobro & Omegn	Lisbeth Carlsen
Holstebro	Frode Riber
Horsens	Kirsten Haldrup Eeg
Ikast	Birgit Østergaard
Jammerbugt	Gunnar Mark
Kalundborg	Marianne Højland Larsen
Kalø Vig	Per Andersen
Karup	Jann Rasmussen
Kerteminde-Munkebo	Eva Jensen
Kjellerupegnen	Ellen Andersen
Korsør - Skælskør	Benny Estrin
København	Susanne Prip Madsen
Langeland	Sonja Fogsgaard
Langeskov	Grete Østergaard Hansen
Lemvig	Vagn Baunsgaard
Lyngby-Taarbæk	Hanne Ekstrand
Malt Herred	Arne Madsen
Midtfyn	Tom Warren
Møn-Vordingborg	Boye Vestergaard
Nordfyn	Svend-Erik Errebo-Hansen
Nykøbing Falster	Bent Jensen
Nysted	Jens Højgård

Næstved - Fladså	Henning Jensen
Odder	Aage Augustinus
Odense	Svend Tychsen
Odsherred- Holbæk	Jørgen Andresen
Præstø	Torben Dinesen
Randers-Langå	Bjarne Dalum
Ringkøbing	Mette Helena Ellekilde
Ringsted	John Bech
Roskilde-Lejre	Bent Bardtrum
Rudersdal	John Theil Münster
Rødby-Holeby-Maribo	Bodil Vid Stein
Rødovre	Flemming Thøgersen
Samsø	Gunilla Pade
Silkeborg	Grethe Svendsen
Skive	Randi Gori Johansen
Skjern-Tarm-Videbæk	Emma Egmosen
Slagelse	Steen Ludvigsen
Sorø-Dianalund	Helge T. Torm
Stevns	Horst Johannsen
Struer	Birgit Østergaard
Svendborg	Elinor Harder Andersen
Sydslesvig	Svend Kohrt
Sønderborg-Gråsten	Jens Peter Thestrup
Thisted	Nora Hornstrup
Tønder-Skærbæk-Toftlund	Tage Sørensen
Tårnby-Drøge	Terkel Spangsbo
Varde	Kirsten Dahl Andersen
Viborg	Grethe Hald
Ærø	Olaf Havsteen-Mikkelsen
Aabenraa	Birte Fangel
Aalborg & Omegn	Erling Pilgaard
Ålestrup	Kirsten Bollerup
Aarhus	Torkil Würtz

LANDSKONTORET 2016

Peter Jon Larsen	Generalsekretær
Maj-Britt Skovbro Hansen	Bogholder
Gisela Kruse Rønnow	Nordjobb Danmark
Kirsten Herskind Kruse	Medlemsadministrator
Esben Ørberg	Redaktør
Jakob Tråsdahl Eriksen	Hallo Norden
Mette Holbech	Hallo Norden
Kenn Clarke	DTP/Grafisk Design

Medlemstal pr. 31. december 2016

Foreningen NORDEN fik i 2016 mere end 550 nye medlemmer.

Så den store indsats, som lokalafdelinger udøver, bærer frugt. Det er få foreninger af vores slags, som i dagens Danmark kan få så mange nye medlemmer på et år. Der er selvfølgelig også nogen, der forsvinder – oftest fordi de dør ud af foreningen. Det er et problem, vi ikke kan gøre noget ved (der skal andre ekspertiser til). Men de nye medlemmer kan vi selvfølgelig servicere, så de ønsker at forblive. Så mit lille opråb er: **Vi skal koncentrere os om de nye medlemmer, og ikke ærgre os over de, der forsvinder.**

				Frem /	
Lokalafdeling		31. dec 2016	31. dec 2015	tilbagegang	i %
0600	FREDERIKSBERG	146	143	3	2,1
1109	KØBENHAVN	226	232	-6	-2,6
KREDSEN KØBENHAVN/FREDERIKSBERG		372	375	-3	-0,8
0201	BALLERUP	35	39	-4	-10,3
0700	GENTOFTE	55	58	-3	-5,2
0711	GLADSAXE/HERLEV	51	55	-4	-7,3
0703	GLOSTRUP & OMEGN	47	49	-2	-4,1
0800	HVIDOVRE	27	31	-4	-12,9
2006	HØJE TAASTRUP	24	26	-2	-7,7
1108	KØGE	34	39	-5	-12,8
1200	LYNGBY/TAARBÆK	245	258	-13	-5,0
1805	ROSKILDE /LEJRE	204	197	7	3,6
1808	RØDOVRE	15	16	-1	-6,3
1103	TÅRNBY/DRAGØR	58	51	7	13,7
KØBENHAVNS OMEGNSKREDS I ALT		795	819	-24	-2,9
0100	ALLERØD	194	208	-14	-6,7
2802	EGEDAL	73	77	-4	-5,2
0604	FREDENSBORG/HUMLEBÆK	101	103	-2	-1,9
0607	FREDERIKSSUND	63	64	-1	-1,6
0610	FURESØ	36	39	-3	-7,7
0608	HALSNÆS	95	101	-6	-5,9
0807	HELSINGØR	69	78	-9	-11,5
0810	HILLERØD	240	251	-11	-4,4
0202	RUDERSDAL	142	148	-6	-4,1
NORDSJÆLLANDS KREDS i alt		1013	1069	-56	-5,2
2201	ODSHERRED & HOLBÆK	106	106	0	0,0
1101	KALUNDBORG	68	74	-6	-8,1
1107	KORSØR	120	118	2	1,7
1804	RINGSTED	205	212	-7	-3,3
1910	SLAGELSE	122	114	8	7,0
1911	SORØ	105	106	-1	-0,9
VESTSJÆLLANDS KREDS i alt		726	730	-4	-0,5

1810	FAXE	19	20	-1	-5,0
1306	MØN/VORDINGBORG	142	164	-22	-13,4
1405	NYKØBING F	93	108	-15	-13,9
1408	NYSTED	60	63	-3	-4,8
1409	NÆSTVED / FLADSÅ	74	73	1	1,4
1601	PRÆSTØ	54	52	2	3,8
1807	RØDBY/HOLEBY/MARIBO	65	72	-7	-9,7
1912	STEVNS	78	84	-6	-7,1

STORSTRØMS KREDS i alt		585	636	-51	-8,0

1809	BORNHOLM	108	113	-5	-4,4

BORNHOLMS KREDS i alt		108	113	-5	-4,4

0103	ASSENS/GLAMSBJERG	142	145	-3	-2,1
0611	FÅBORG	85	87	-2	-2,3
1104	KERTEMINDE	141	153	-12	-7,8
1201	LANGELAND	37	37	0	0,0
1214	LANGESKOV	336	331	5	1,5
1304	MIDDELFART	13	15	-2	-13,3
1305	MIDTFYN	121	126	-5	-4,0
0204	NORDFYN	176	176	0	0,0
1404	NYBORG	22	24	-2	-8,3
1502	ODENSE	105	106	-1	-0,9
1916	SVENDBORG	89	81	8	9,9
2701	ÆRØ	87	91	-4	-4,4

FYNS KREDS i alt		1354	1372	-18	-1,3

0609	FRØS HERRED/HADERSLEV	156	154	2	1,3
1922	SYDSLESVIG	289	327	-38	-11,6
1921	SØNDERBORG/GRÅSTEN	172	171	1	0,6
2004	TØNDER-SKÆRBÆK-	197	204	-7	-3,4
2901	TOFTLUND	163	169	-6	-3,6

SØNDERJYLLANDS KREDS i alt		977	1025	-48	-4,7

0502	ESBJERG	22	22	0	0,0
1301	MALT HERRED	84	92	-8	-8,7
2202	VARDE	54	57	-3	-5,3

RIBE KREDS i alt		160	171	-11	-6,4

0605	FREDERICIA	62	62	0	0,0
0816	HORSENS	113	120	-7	-5,8
1106	KOLDING	51	54	-3	-5,6
2005	TØRRING	6	7	-1	-14,3
2203	VEJLE	43	44	-1	-2,3

VEJLE KREDS i alt		275	287	-12	-4,2

0207	BRANDE	83	92	-9	-9,8
0809	HERNING	176	187	-11	-5,9
0815	HOLSTEBRO	128	134	-6	-4,5
1001	IKAST	54	54	0	0,0

1203	LEMVIG	30	32	-2	-6,3
1803	RINGKØBING	60	62	-2	-3,2
1908	SKJERN/TARM/VIDEBÆK	63	58	5	8,6
1913	STRUER	158	164	-6	-3,7

MIDT-VEST KREDS i alt	KREDS	752	783	-31	-4,0

0802	FAVRSKOV	62	63	-1	-1,6
1102	KALØVIG	135	137	-2	-1,5
1501	ODDER/HØRNING	270	265	5	1,9
1801	RANDERS/LANGÅ	77	72	5	6,9
1902	SAMSØ	45	46	-1	-2,2
1903	SILKEBORG	155	146	9	6,2
2905	ÅRHUS	220	225	-5	-2,2

ÅRHUS KREDS i alt		964	954	10	1,0

1112	KARUP	196	182	14	7,7
1105	KJELLERUPEGNEN	69	70	-1	-1,4
1907	SKIVE	70	68	2	2,9
2002	THISTED	123	111	12	10,8
2204	VIBORG	161	177	-16	-9,0

MIDT-NORD KREDS i alt		619	608	11	1,8

0209	BRØNDERSLEV	108	101	7	6,9
0613	FARSØ/LØGSTØR	103	107	-4	-3,7
0606	FREDERIKSHAVN /SÆBY	170	183	-13	-7,1
0803	HADSUND	41	41	0	0,0
0812	HJØRRING	60	68	-8	-11,8
0813	HOBRO & OMEGN	48	49	-1	-2,0
2801	JAMMERBUGT	81	93	-12	-12,9
1904	SKAGEN	20	20	0	0,0
2903	AALBORG & OMEGN	418	426	-8	-1,9
2911	AALSTRUP	40	44	-4	-9,1
2906	ÅRS	12	10	2	20,0

NORDJYLLANDS KREDS i alt		1101	1.142	-41	-3,6

MEDLEMMER I ALT:		9.801	10.084	-283	-2,8

Ovennævnte er en oversigt over antal medlemmer - dvs. parmedlemskaber er opgjort som 2 medlemmer.

DIREKTE UNDER LANDSKONTORET

MEDLEMMER I UDLANDET MM. (afd. 2304,2305,2306,2603,2604,2605,2607)	133	110	23	20,9

STØTTEMEDLEMMER MM (afd: 2400,2602)	233	256	-23	-9,0

SAMLET ANTAL PERSONLIG MEDLEMMER	10.167	10.450	-283	-2,7

Skole- og biblioteksmedlemmer

Erhvervsskoler	3	2	1	50,0
Efter/ungdomsskoler	15	15	0	0,0
Gymnasier	26	27	-1	-3,7
Seminarier	2	2	0	0,0
Højskoler	9	10	-1	-10,0
Folkeskoler	143	145	-2	-1,4
Musikskoler	4	4	0	0,0
Andre skoler	3	3	0	0,0

Skolemedlemmer i alt	<u>205</u>	<u>208</u>	<u>-3</u>	-1,4

Biblioteker i alt	<u>31</u>	<u>28</u>	<u>3</u>	10,7

	I år	Sidste år	Frem- /tilbagegang	i %
I alt pr. 31. december 2016	<u>10.403</u>	<u>10.686</u>	<u>-283</u>	-2,6